

kadın

Mart 2011

MART

**Kadınların
Uluslararası
Birlik, Mücadele
ve Dayanışma
Günü**

Cinsel, Ulusal, Sınıfsal
Sömürüye Son!

EĞİTİM SE

Cinsel, Ulusal, Sınıfsal
Sömürüye Son!

EĞİTİM SE

tarihi siz yazdınız
geleceği biz kuracağız

**inadına
isyan**

**inadına
özgürlük**

KADIN OLANIN TÜRKÜSÜ

Git oldu can, sürgün geldi dayandı
Sürgün yine geldi dayandı
Kitapları topladım, çocukları giydirdim
Hadi de doğrulam Dranaz'ın karına
Biz nereye düşeriz, halk fakir fıkara

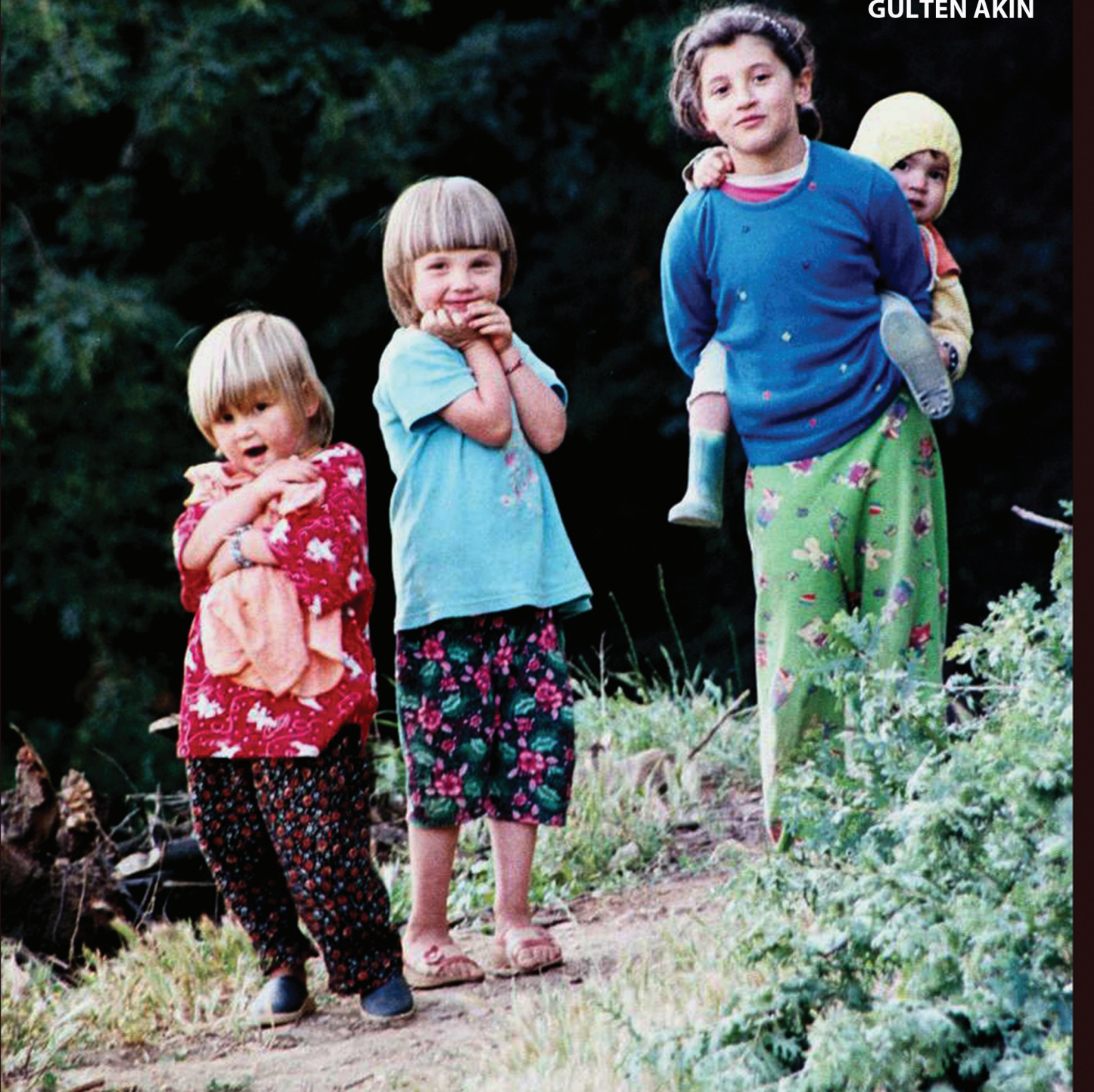
Her bahar, her yaz gurbette
Sılaya dönmesi olur velakin
Ne sılamız belli, ne gurbetimiz
iđdemi Ardahan yaylalarında
Nergisi Sinop'ta
Van'da koparmışsak sarı gl
Portakal kokusu Kumluca'dan gelir
Karıştırdık sıla nere, gurbet hangisi
Bizim gibi gurbetçi görülmemiřtir

Git oldu can, sürgün geldi dayandı
Diktiđin fidanlar sen olmayanda
Yel vura ırgalana, gün vura duldalana büyüyecek
Yasa řu ki ekinler yürüyecek
Bebek dillenecek, güçsüz hallanacak
Sis kalkacak İsfendiyar başından

Selam olsun bizden önce geçene
Selam olsun dosta, hasa, ile çekene
Selam olsun dayanana, düřene
Yüređim yürektir, bakma gözüm yařına

Git oldu can, sürgün geldi dayandı
Sorulmasın vatanımız ilimiz.

GÜLTEN AKIN

Özgür aslan

içindekiler

2 Merhaba

4 Gülçin İsbet
8 Mart'ın 101. Yılında
Sömürüye Karşı Kadınlar Dayanışmaya!

6 Fatma İzol
8 Mart Tarihçe

8 Eğitim Enternasyoneli Birinci Kadın
Kongresi, Bangkok'ta Gerçekleştirildi

9 Söyleşi:
Erkekler Kadın Örgütlenmesine Engel
Olmadı Ama Destek De Vermedi!

13 Yrd. Doç.Dr. Emel Memiş
İktisadi Kriz ve Kadının "Görünmeyen"
Emeği

17 Av. Hülya Gülbahar
AKP'nin Anayasa Değişiklikleri ve Kadınlar

19 Prof. Dr. Serdar M. Değirmencioğlu
Cinsel Gelişim ve Cinsel Haklar Işığında
Cinsel İstismar

22 Söyleşi:
Çaylaaaarrr!

24 Yurdagül Çabat Boztaş
Torba Yasa En Çok Kadınları Vuracak

26 Özgürlüğümüz İçin Örgütleniyoruz
Eğitim Sen II. Kadın Kurultayımızı
Gerçekleştirdik
Eğitim Sen II. Kadın Kurultayına Hoş
Geldiniz!
Fotograflarla Eğitim Sen II. Kadın Kurultayı

34 Dr. Handan Çağlayan
Barikatlarda Özgürlükçü Bir Öğretmen
Paris Komününün Sönmeyen Meşalesi:
Louise Michell

36 Leyla Kaya
İki Dilde Kederlenmek

37 Zülfıye Kaygusuz
"Soraya'yı Taşlamak": Bir İnsana Bunu Nasıl
Yaparsınız?

39 Gamze Gürcan
İncir Çekirdeği

39 Nejla Başaran
Sosyalizm ve Kadın İnsan
Cemre

EĞİTİM SEN (Eğitim ve Bilim Emekçileri Sendikası)

Adına Sahibi: Zübeyde Kılıç Öztürk • Yazı İşleri Müdürü: Serpil Açıl Özer • Yazışma Adresi: Cinnah Cad. Willy Brandt Sk. No:13

Çankaya/ANKARA 06680 • Tel: (0.312) 439 01 14 (pbx) • Fax: (0.312) 439 01 18 • Web: www.egitimsen.org.tr

E-posta: bilgi@egitimsen.org.tr • Hazırlayan: Gülçin İsbet • Kapak/Sayfa Düzeni: Gülözar Ünver

Eğitim Sen Bülteni Ekidir / Mart 2011

Baskı:Sistem Ofset / 0312.229 18 81

Yeni bir 8 Mart Eğitim Sen Kadın dergisiyle bir kez daha sizlere ulaşmanın mutluluğunu yaşıyoruz. Bu yılki dergi hazırlıklarımızı her zamankinden daha yoğun ve daha coşkulu bir ortamda gerçekleştirdik. Çünkü dergimizi hazırlarken bir yandan da sendikamızın II. Kadın Kurultayının hazırlıklarıyla meşguldük. Kurultayımızı 9-10 Şubat 2011 tarihlerinde başarıyla gerçekleştirdik. Dergi dizgiye girerken kurultayımızın sonuç bildirgesi henüz çıkmamıştı.

Tabi tek yoğunluğumuz Kurultay hazırlıklarıyla ilgili de değildi. Kadınlara ilişkin gündem her zamanki gibi yoğunlu. Ne yazık ki bu yoğunlukta en fazla öne çıkan konulardan birisi kadına yönelik şiddetti. Kadınlar eşleri, eski eşleri ya da yakınlarındaki başka erkekler tarafından katledilmeye devam ettiler. Can güvenliklerinin bulunmadığına dair yaptıkları başvurular yine işe yaramadı, devlet yine kadınları koruyamadı, korumadı. Diğer konu ise başka bir şiddetin hüküm sürdüğü emek alanıyla ilgiliydi. Bir yandan toplum anayasa değişikliği gündemine kilitlenirken diğer yandan da kadınların güvenceli istihdam hakkı açısından büyük bir risk oluşturan Torba Yasa tasarısı jet hızıyla Meclis gündemine taşınıyordu. Sendikamızın da içinde yer aldığı emek örgütlerinin gösterdikleri tepki sonuç verdi ve tasarı yasalaşırken, çalışma yaşamını daha da esnek ve güvencesiz hale getirecek söz konusu maddeler tasarıdan çıkarıldı. Görünen o ki emek alanına yönelik saldırılar hız kesmeyecek, biz direndikçe geri çekilecek, fırsatını bulduklarında bir kez daha gündeme getirecekler. Getirsinler, mücadelemiz, son sözü biz emekçilerin söyleyeceğini onlara gösterecek.

Başyazısını Merkez Kadın Sekreterimiz Gülçin İsbert'in kaleme aldığı ve gündemdeki konulara ilişkin zengin yazı ve söyleşilerin yer aldığı dergimizi beğeneceğinizi umuyoruz. Bu sayımızda Emel Memiş, bizim için iktisadi krizi ve kadının görünmeyen emeğini, Yurdağül Çabat Boztaş ise torba yasa tasarısında kadınları ilgilendiren düzenlemeleri yazdı. Hülya Gülbahar, Anayasa değişikliği tartışmalarını kadınlar açısından değerlendirdi. Nilgün Eroğlu Üstün'ün Eğitim Sen Antalya Şube eski kadın sekreteri Nursen Öztürk ile yaptığı söyleşi, eğitim emekçilerinin mücadelesi tarihinden bir sayfa olarak okunabilirken bu tarih içinde kadınların yerine de ışık tutuyor. Sinop Şube kadın sekreterimiz İlknur Topal ile kadın komisyonu üyeleri Hacer Aydın ve Sevdâ Yavuz'un Sinop'ta kahve işleten Figen Çetiner ile yaptıkları söyleşiyi de Nilgün Eroğlu Üstün'ün yaptığı söyleşi kadar keyifle okuyacağınızı umuyoruz. Ayrıca dergimizde Serdar Değirmencioğlu'nun cinsel gelişim ve cinsel istismar üzerine aydınlatıcı bir makalesi yer alıyor. Van Şubemiz'den Leyla Kaya'nın anadili üzerine duygulu bir yazıyla katkı sunduğu dergimizde kitap ve film tanıtımları da var. Film ve kitap tanıtımlarını, Zülfiye Kaygusuz, Nejla Başaran ve Gamze Gürcan kaleme aldı. Handan Çağlayan'ın da tarihten mücadelecisi bir kadın portresini, Louise Michel'i tanıttığı dergimizde ilginizi çekecek başka haber ve yazılar da yer alıyor. Kadınların birlik, mücadele ve dayanışmasına katkı sunması dileğiyle iyi okumalar diliyor, 8 Mart'ınızı kutluyoruz.

8 Mart'ın 101. Yılında Sömürüye Karşı Kadınlar Dayanışmaya!

Gülçin İsbert / Eğitim Sen Merkez Kadın Sekreteri

İnsanlık tarihinde zaman ilerledikçe görülmemiş ilerlemeler (!) yaşıyor. Bu gelişmeler en çok teknolojik-bilişim alanını kapsıyor. Bu yenilikleri takip etmek-öğrenmek için kadınların, emekçilerin ne vakti ne de imkânları yeterli gelir. Ayrıca bu gelişmeleri bir avuç kapitalist yönlendirip halkların yararına da sunmuyor. Dolayısıyla hayatımıza dair oluşan/gelişen olgulara açıklanan bilgiler kadar ulaşabiliyoruz.

Ancak kapitalist modernite bu kez ciddi bir kriz içinde. Her krizden sonra kendini reforme ederek çıkmayı başaran sistem, bu kez emekçileri ve halkları kolay atlatabilecek gibi görünmüyor. Dünyada önemli direnişler var. Fransa'da emeklilik yaşının yükseltilmesine karşı öğrenciler çalışanlar ele ele sokakları işgal ediyor. İspanya ve Yunanistan'da krize karşı direnişin canlılığı hala sonun gelmediğini gösterir nitelikte.

Tunus'tan sonra Mısır'da halk direnişlerinin birer örneğini sunuyor bizlere. Halkın direnişi karşısında demokratikleşme yolunda adım atmayan ülkelerin diktatörleri boğçalarıyla işbirlikçilerine sığınıyor. Bu direnişe Ürdün halkı da katılmış durumda.

Ülkemizde ise krizin teğet geçtiği belirlemesi emekçilerin, kadınların, halkların yaşamını anlatan bir sonucu göstermiyor. İnsanca yaşabilmenin temeli olan, sağlık ve eğitim hakkı piyasaya açılmış durumda. İşsizler ordusuna her yıl binlerce üniversite mezunu da ekleniyor. İşsizler iş bulma kurumundan üç aylık iş bulduklarında işli sayılıyor. İşsizlik rakamları senede birkaç gün çalışanları işli gösterip seneler boyunca iş bulamayanları hesaplıyor. Kamusal alanda en çok eğitim ve sağlık alanında istihdam edilen kadınların güvenceli (!) iş yaşamları torba yasa ile sona erecek sinyali veriyor.

Eğitim alanında toplumsal cinsiyet eşitliğini yakalamak yakın yıllar için mümkün görünmüyor. İlköğretimde okullaşma oranı yüzde 98, ortaöğretimde yüzde 60 düzeyinde. Ders kitaplarının içeriği hala bilimsellikten uzak, ırkçı-gerici ve cinsiyetçi öğelerle dolu.

Siyasal yaşamın demokratikleşmemesi diğer yaşam alanlarına da yayılmış durumda. Demokratikleşme adına başlatılan adımlar, hakları içermek bir tarafa Kürtlere bir zulüm olarak dönmüş halde. Hala her gün analara ağlıyor, her gün emekçiler haklarından kaybediyor.

Her gün kadınların yaşamı katlanarak zorlaşıyor. "Erkeklerin sevgisi" günde üç kadını öldürmeye devam ediyor. Boşanan "eşler" ya benimsin ya kara toprağın mantığıyla kadınları boğazlarından keserek öldürebiliyorlar. Eğitim öğretim "yuvası" olarak ifade edilen YİBO'lar çocukları istismar ve asimile eden alanlar olarak varlığını sürdürüyor. 300 Kadın idareci bu okullara atanarak sorun uzatılma ile baş başa bırakılıyor.

Böyle bir zamanda, hayatın bizim dışımızda akışına dur deyip, kadınların yarattığı güzel değerlere yaşadığımız bu anda da katkı sunmak gerekiyor. Kadınların birliği çok şeyi değiştirdi, değiştirecektir de. Ülkemizde farklı kulvarlarda mücadele yürüten önemli düzeyde bir kadın hareketi var. Parlamentoda var olan artışın tartışıldığı ve diğer partileri de değiştirmeye zorladığı görülmekte.

Özel alan ve kamusal alan içerisinde çalışan kadınların çalışma yaşamları birbirine her geçen gün daha da benzeştiriliyor. Kamusal alanda çalışan kadınların iş güvencesi tehdit altında. Özellikle eğitim iş kolunda güvencesizlik artıyor. Güvencesiz çalışma şekilleri geliştikçe kadınlar aynı zamanda "örgütlenme tehdidi" ile de karşı karşıya kalıyor. Kendimizi güçlendirmenin ve sorunlarımızı aşmanın en iyi yolu; aynı iş kolunda çalışıyor olsun, olmasın örgütlenme alanımızı genişletip, dayanışmamızı da güçlendirmek olacaktır. 9- 10 Şubat'ta gerçekleştirdiğimiz II. Kadın Kurultayımızda aldığımız kararların hayata geçirilmesi zorunlu olmuştur. Şubat ayının son haftasında başlayacak şube

kurullarımızın ve Mayıs ayında yapılacak Olağan Genel Kurulumuzun kadınların karar mekanizmalarında yer almasına hizmet etmesi önemlidir.

Böyle bir süreçte yaratılan değerlerin önemi daha da artıyor. Güzel günleri çoğaltma özlemimiz de büyüyor. Bu yıl 8 Mart nedeniyle 30 ülkeden kadın kuruluşlarının katılacağı Dünya Kadın Konferansı 4-8 Mart tarihinde Venezuela'nın Başkenti Caracas'ta yapılacak.

Ayrıca, bu yılki 8 Mart, Clara Zetkin'in öncülüğünde (1910'da kabul edildi) 1911'de kutlanmaya başlandığı tarihin 100. yılı.

Dolayısıyla; bu yılki 8 Mart'ı bir gün olarak kutlamaktan öte, Mart ayı boyunca, kadınların alanlarda taleplerini görünür kılması anlamlı olacaktır. Kadın emeğinin, bedeninin ve kimliğinin sömürülmesine karşı, sokakları kadın renkleriyle, sesleriyle doldurma zamanı!

Gün Emekçilerin Birliği ve Halkların Kardeşliğini büyütme zamanı!

Gün Kadınların Dayanışmasını büyütme zamanı!

8 Mart Tarihçe

Fatma İzol / Ankara 2 nolu şube üyesi

8 Mart 1857 tarihinde ABD'nin New York kentinde 40.000 dokuma işçisi daha iyi çalışma koşulları istemiyle bir tekstil fabrikasında greve başladı. Ancak polisin işçilere saldırması ve işçilerin fabrikaya kilitlenmesi, arkasından da çıkan yangında işçilerin fabrika önünde kurulan barikatlardan kaçamaması sonucunda çoğu kadın 129 işçi can verdi. İşçilerin cenaze törenine 100 bini aşkın kişi katıldı.

26 - 27 Ağustos 1910 tarihinde Danimarka'nın Kopenhag kentinde 2. Enternasyonele bağlı kadınlar toplantısında (Uluslararası Sosyalist Kadınlar Konferansı) Almanya Sosyal Demokrat Partisi önderlerinden Clara Zetkin, 8 Mart 1857 tarihindeki tekstil fabrikası yangınında ölen kadın işçiler anısına 8 Mart'ın "Internationaler Frauentag" (International Women's Day - Dünya Kadınlar Günü) olarak anılması önerisini getirdi ve öneri oybirliğiyle kabul edildi.

İlk yıllarda belli bir tarih saptanmamıştı ve değişen tarihlerde fakat her zaman ilkbaharda anılıyordu. Tarih 8 Mart olarak saptanışı 1921'de

Moskova'da gerçekleştirilen 3. Uluslararası Kadınlar Konferansı'nda gerçekleşti. Birinci ve İkinci Dünya Savaşı yılları arasında bazı ülkelerde anılması yasaklanan Dünya Kadınlar Günü, 1960'lı yılların sonunda Amerika Birleşik Devletleri'nde de anmaya başlanmasıyla daha güçlü bir şekilde gündeme geldi. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, 16 Aralık 1977 tarihinde 8 Mart'ın "Dünya Kadınlar Günü" olarak anılmasını kabul etti. Birleşmiş Milletlerin sitesinde günün tarihine ilişkin bölümde, kutlamanın New York'ta ölen işçilerin anısına yapıldığı yazılmamıştır.

Türkiye'de 8 Mart Kadınlar Günü

Türkiye'de 8 Mart Dünya Kadınlar Günü ilk kez 1921 yılında "Emekçi Kadınlar Günü" olarak kutlanmaya başlandı. 1975 yılında daha yaygın olarak kutlandı ve sokağa taşındı. "Birleşmiş Milletler Kadınlar On Yılı" programından Türkiye'nin de etkilenmesiyle, 1975 yılında "Türkiye 1975 Kadın Yılı" kongresi yapıldı. 12 Eylül 1980 Askeri Darbesi'nden sonra dört yıl süreyle herhangi bir kutlama yapılmadı. 1984'ten itibaren her yıl çeşitli kadın örgütleri tarafından "Dünya Kadınlar Günü" kutlanmaya başlandı.

8 MART

suistimal edilmiştir (tecavüz, kötü davranış). Genellikle, suistimal eden kişi aileden bir üye ya da kadının tanıdığı bir kimsedir. Ev içi şiddet, bölge, kültür, etnik köken, eğitim, sınıf ve din ne olursa olsun kadınlara karşı en yaygın suistimal şeklidir.

•Dinsel, kültürel vb. nedenlerle yılda iki milyondan fazla kız çocuğunun genital organlarına hasar verilmektedir. Bu oran, 15 saniyede bir kız çocuğudur.

•Sistemik tecavüz yeryüzündeki birçok çatışmalarda bir terör silahı olarak kullanılmaktadır. Ruanda soykırımı (1994) esnasında 250.000 ila 500.000 kadının tecavüze uğradığı tahmin edilmektedir.

•Araştırmalar, kadına karşı şiddet ile HIV virüsü arasında yükselen bağlantıyı göstermekte ve HIV bulaşmış kadınların daha fazla şiddete maruz kaldıklarını, şiddet kurbanlarının da HIV bulaşma risklerinin daha yüksek olduğunu ortaya koymaktadır.

İstatistik veriler

•Kadınlara karşı şiddet dünyada en yaygın, ancak en az cezalandırılan suçtur.

•Tahminlere göre 113 ile 200 milyon arasında kadın demografik olarak "kayıp" (yok) görünmektedir. Ya doğar doğmaz öldürülmüşler (erkek çocuğun kız çocuğa tercih edilmesi) ya da erkek kardeşleri ve babalarıyla eşit derecede gıda ve tıbbi olanaklara ulaşamamışlardır.

•Fuhuşa zorlanan ya da bunun için satılan kadınların sayısı yılda 700.000 ila 4.000.000 arasındadır. Cinsel kölelik düzeninden elde edilen kazançlar yılda tahminen on iki milyar dolardır.

•Küresel olarak, on beş ile kırk beş yaş arası kadınlar, kanser, sıtma, trafik kazaları ve savaşıardan daha ziyade, erkek şiddetinin sonucu hayatını kaybetmekte veya sakatlanmaktadır.

•En az üç kadından biri dövülmüş, cinsel ilişkiye zorlanmış ya da hayatı boyunca başka türlü

Eğitim Enternasyoneli Birinci Kadın Kongresi, Bangkok'ta Gerçekleştirildi

Eğitim Enternasyoneli'nin Birinci Dünya Kadın Kongresi, Tayland'ın başkenti Bangkok'da gerçekleştirildi. Eğitim Enternasyoneli Birinci Dünya Kadın Kongresi'ne 20-22 Ocak 2011 tarihleri arasında sendikamız Genel Basın Yayın Sekreteri Serpil Açıl Özer ve uluslar arası ilişkiler uzmanımız Deniz Yıldırım katıldı.

Eğitim Enternasyoneli üyesi eğitim sendikaları dünyanın dört bir yanından gelerek Bangkok'ta toplandı. El Genel Sekreteri Fred van Leeuwen, açılış konuşmasında "Eğitim Enternasyoneli, kurulduğu tarih olan 1993'ten bu yana kız çocuklarının ve kadınların eğitimde, sendikalarda ve toplumda haklarının tanınmasını ve uygulanmasını savunmaktadır." diyerek kongrenin genel bir perspektifini çizmiştir.

Genel Sekreter Yardımcısı Jan Eastman ise birçok El bölgesinde, özellikle de Afrika'da eğitim sendikalarının üyelerinin çoğunluğunu kadınların oluşturduğunun altını çizerek meslekte kadınların artan rolüne ve bunun yansımalarına işaret etmiştir. Buna karşın üye oranlarıyla karşılaştırıldığında, kadınların yönetim kademelerinde aynı oranda temsil edilmediğini belirten Eastman, kısmi iyileşmeler olsa da, bunun yetersiz olduğunu belirterek kongrenin amacının eşitlik için mücadele yöntemleri üzerine müzakere etmek olduğunu aktarmıştır.

Katılımcılar, toplumsal cinsiyet eşitliğinin tüm dünyada kök salmasında eğitim sendikalarının görebileceği işlevin ve sorumluluğun büyük olduğunu altını çizmişlerdir. Diğer yandan El Kadın Ağlarının bu amaca ulaşmada önemli bir araç olduğunu belirten katılımcılar, daha fazla kadın sendikacının ve kadın ve erkek sendika yöneticilerinin daha eğitilmiş hale gelmesinin bu sayede olacağını belirttiler.

Kız çocuklarının nitelikli kamusal eğitime erişmesinin ve okuma-yazma bilmeyen kadınların tam ve güvenceli işlerde istihdam edilmesinin öncelikli görev olduğunun vurgulandığı kongrede özellikle eğitimde kız çocuklarıyla ilgili basmakalıp görüşlerin ortadan kaldırılması, kadınların politik açıdan güçlendirilmesi, kız çocuklarına ve kadınlara karşı şiddetin önlenmesi, kamu hizmetlerinin ve sağlığa erişimin iyileştirilmesi gibi konular da ele alındı.

Kongre'nin ikinci ve üçüncü gününe ise atölye çalışmaları damgasını vurdu. Bu atölye çalışmalarından dördüne sendika olarak katıldık. Kapanış konuşmasında ise El Başkanı Susan Hopgood, eyleme geçmek için belirlenen yol haritasında Güney Afrika'da gerçekleştirilecek olan El Kongresi'nin belirleyici olacağını altını çizdi ve katılımcılara "Ülkelerinize Dönün ve Kardeşlerimize Şu Mesajı Aktarın: Eşitlik Yolunda İlerliyoruz! Haydi Bunu Gerçeğe Dönüştürelim." dedi.

Nilgün Eroğlu Üstün / Antalya Eğitim Sen Merkez Eğitimcisi

Söyleşi :

Eğitim Sen Antalya Şubesi eski Kadın Sekreteri Nursen Öztürk:
Erkekler kadın örgütlenmesine engel olmadı ama destek de vermedi!

Erkekler Kadın Örgütlenmesine Engel Olmadı Ama Destek De Vermedi!

Nursen Öztürk, Eğitim Sen Antalya şubede yıllarca mücadele etmiş ve artık emekli olan gerçek bir sendika emekçisi. 1977 yılında küçük bir köyde başladığı sınıf öğretmenliğini 32 yıl devam ettirdikten sonra emekli oldu. Kendisiyle, kadınların güçlenmesi ve sendikal harekette etkin olma sürecini deneyimleri üzerinden konuştuk.

“Çalıştığım yönetimlerde bir engelle karşılaşmadıysam da destek de görmedim. Kadın sekreterlerini ve komisyonlarını kendi hallerine bırakma eğilimi var çoğu yönetimde... Kimi zaman işyeri temsilcileri bile, sekreterliğimizin çalışmalarını üyelerimize duyurma konusunda isteksiz davranmışlardır.”

NEÜ: Siyasallaşma sürecinin nasıl başladığından bahseder misin?

NÖ: Ben öğretmen olduğumda TÖBDER vardı. Mesleğe başladığım ilk yıl oraya üye oldum. Kurulduğu yıl önce Eğit Sen ardından da Eğitim Sen üyesi oldum ve emekli olana kadar Eğitim Sen üyeliğim devam etti. Bu arada Eğit Der'in Antalya'daki kuruluş çalışmalarına da katıldım. Kurucu durumundaki 5-6 kişinin içindeki tek kadın olarak yoğun çalışmalar gerçekleştirdim. Ben öğretmen okulu çıkışlıyım. O dönemde sol hareket içindeydim. Öğretmen olduğum yıl Antalya'da TSİP üyesi oldum 80'e kadar da bu parti içinde çalışmalar yürüttüm. Sanırım asıl siyasallaşmam parti çalışmalarıyla gerçekleşti. Kadın çalışmaları ile de ilk kez partide tanıştım.

Bu beni çok etkilemişti. Örneğin, evli erkek üyeler, ev içinde eşine şiddet uygularsa bu durum bir topluluk önünde konuşuluyor özeleştirili veriliyordu. Ayrıca o dönemde Demokratik Kadın Derneği'nde yönetim kurulu üyeliği yaptım. Özellikle gecekondu bölgelerindeki kadınlarla çalıştık. İlk kadın çalışmalarım o dönem başladı benim. Politikleşme ve güçlenme sürecimde bir rol modeli hatırlamıyorum ama kimi engellerle karşılaşsam da ev ortamındaki sol hava, ezilenlerin yanında olma eğilimi beni etkiledi ve kişiliğimi, ideallerimi belirlememde destek oldu. Ayrıca eşim de benim politik çalışmalarımda önemli bir destekti. Hatta ben bazı etkinliklerden uzak durursam o beni itekler ve içinde yer almam için cesaretlendirirdi.

>>> söyleşi

“Bu kadar çaba ve verilen emeğin ardından erkek egemen zihniyetin daha fazla dönüşmesini umuyor insan ister istemez. Her şeye rağmen tamamen umutsuz değilim... Bu arada benimle böyle bir söyleşinin gerçekleştirilmesi bile çok olumlu bir gelişme. Biliyorsun genellikle başkanlarla yapılır bu tip söyleşiler!”

NEÜ: 70’lerin ikinci yarısında bir kadın için bir siyasi partiye üye olmak ve orada çalışmalarını yürütmek kolay olmasa gerek. Bu nasıl gerçekleşti?

NÖ: Benim ailem aslında demokrat bir ailedir ama bilirsin böyle ailelerde de çocuklara ‘aman

ha sakın hiçbir eyleme bulaşma’ denir. Ama ben bir biçimde kimi zaman hiç haber vermeden bu çalışmalarda yer aldım. Açıkçası çocukluğumda bugünleri hazırlayan bir atmosfer vardı. Örneğin bizim geleneğimizde sofrada yemeğin en güzel yeri, etin en güzel yanı erkeklerin tabağına konurdu. Ben çok küçük yaşlarımda bile sürekli bana karşı çıkardım. Öğretmen olduktan sonra da hafta içinde köyde kalırdım ama hafta sonları mutlaka Antalya’ya gelir ve parti çalışmalarına katılırdım. Babam bu çalışmalara gitmemi istemezdi ama bunların hepsinden sonradan haberi olurdu.

NEÜ: Sendikada hangi görevleri aldın?

NÖ: Eğitim Sen döneminden başlayarak yönetimlerde görev aldım. Eğitim Sen döneminde kadın sekreterliği yoktu ama ben Basın Yayın Sekreterliği yaparken asıl olarak kadın komisyonu ile ilgilenir, kadınları örgütlemeye çalışırdım. Eğitim Sen sürecinde de 3 dönem kadın sekreterliği yaptım. Bunun dışında yine Eğitim Sen’de işyeri temsilciliği, genel merkez delegeliği gibi görevleri de üstlendim. Eğitim Sen kurulduğunda sendikal çalışmalarda yer alan fazla kadın üye yoktu ve ben Eğitim Der zamanından beri örgütlenme çalışmalarının içinde yer aldığımdan olsa gerek doğrudan yönetimlerde görev almaya başladım. Yönetimde görev almam gerektiğine inandığım için bulundum. Mümkün olduğunca hiçbir gruba dâhil olmadan bağımsızlığımı korumaya, birleştirici olmaya özen gösterdim. Özellikle ilk dönemlerdeki çalışmalar gerçekten çok heyecan verici idi. Hiçbir fedakârlıktan kaçınmazdık, köyleri kasabaları gezerken her örgütlediğimiz öğretmenle mutlu olurduk. Sendika içindeki grupsal aidiyetlerimiz hiç sorun olmazdı. Birlikte iş üretmenin mutluluğunu yaşırdık, o kültürü aldığım için gurur duyuyorum.

NEÜ: Bu süreçte ev içinde ne tür sorunlar yaşadın?

NÖ: Kendime ‘şanslı’ demek istemiyorum çünkü bu şans kendim yarattım diye düşünüyorum. Ev içi işlerin paylaşımı ve çocuk bakımı eşimle benim aramda hiç sorun olmamıştır. Oğlum yeni doğduğunda annemden destek aldık, ardından

da kreşe gitti. Eşim de ben de mücadele içinde olduğumuz için sıklıkla yalnız bırakmışızdır onu. Bu nedenle oğlumdan gelen sitem ve serzenişler beni üzmüş, içime dert olmuştur. Oğlum neredeyse hep kendi kendine büyümüştür. Yaptığım çalışmalardan dolayı hiç pişmanlık duymadım ama keşke başka türlü olsaydı diye düşünmüyorum değilim. Ne mutlu ki büyüdükçe oğlum da mücadelemizin haklılığını anladı, bizim mücadelemizin toplumun ve onun iyiliği ve geleceği için olduğunu fark etti.

NEÜ: Sence bir kadın olarak güçlenme serüvenin nasıl gerçekleşti?

NÖ: Evet bazı kişilerin önemli rolü var ama bence beni güçlendiren ve bilinçlendiren 'sürecin kendisi'dir. İçinde bulunduğum örgüttür. Ben sendikal üyeliğimin başında 'kota' uygulamalarına karşı çıkarken, iki yıl içinde dönüştüğümü gördüm. Çünkü baktım ki kadınlar yarıya erkeklerle aynı noktadan başlamıyor. O günlerde toplumsal anlamda eşitsizliğimizin farkına vardım. Bu açıdan sendikam bana çok şey öğretti. Beni geliştirdi, bilinçlendirdi.

NEÜ: Kadın sekreterliğin sırasında ne tür etkinlikler gerçekleştirdin, bunları yeterli buluyor musun?

NÖ: Kadınlarla ve kadın komisyonu ile gerçekleştirdik her yaptığımızı. Çünkü tek başına mümkün değil. Kadınları örgütleyebilmek için yalnız toplantı ya da eylemleri düzenlemekle

kalmadık, yemekli buluşmaları ve diğer sosyal etkinlikleri de önemsedik. Kadınlar açısından dokunmak, bir 'merhaba' çok önemlidir. Ben kadın üyelerle iyi sosyal ilişkilerimi görev anlayışıyla değil doğal bir şekilde yerine getirdim. Ancak gördüm ki kadın çalışmaları gerçekten çok zor. Toplantılar için belirlediğimiz saatler bile sorun olabilir, çünkü kadın üyelerin çoğunun evlerinde bekleyen çocukları ve diğer sorumlulukları var. Çıkıp gelemiyorlar, bu sorumlulukları eşleriyle ya da başka birisiyle paylaşamadıkları, karşı çıkış durumunda belki de bir boşanmayı göze alamadıkları için, bazen de ekonomik koşulları yetersiz olduğu için sendikal etkinliklerden uzak duruyorlar ne yazık ki. Ancak kadınlar bir kere güçlendiklerinde ya da inandıkları bir mücadelenin içinde yer aldıklarında sonuna kadar direnip önemli cesaret örnekleri sergileyebiliyorlar. Bunu özellikle pantolon eyleminde çok somut olarak gözlemleme şansı buldum.

Yine de yapmak istediklerimin tamamını gerçekleştiremedim, az sayıda kadınla komisyonlarda sınırlı işler yapabildik. Her ne kadar çalıştığım yönetimlerde bir engelle karşılaşmadıysam da destek de görmedim. Kadın sekreterlerini ve komisyonlarını kendi hallerine bırakma eğilimi var çoğu yönetimde. Kendi çalışmalarımı da kadın komisyonundaki arkadaşlar dışındakilerden destek görmedim. Kimi zaman işyeri temsilcileri

bile, sekreterliğimizin çalışmalarını üyelerimize duyurma konusunda isteksiz davranmışlardır.

Sendikada kadınların güçlenmesinde olumlu rol modellerinin de önemli olduğuna inanıyorum. Ancak özellikle de yerelerde, kadın üyelerin etkinliklere katılımının güçlü kadın liderlere bağlı olması bence çok önemli sıkıntı yaratıyor. Çünkü o güçlü lider kadınlar bir nedenle sendika yönetimlerinden uzak kaldıklarında diğer kadınlar da uzaklaşıyorlar ve sendika içinde etkin kadın hareketleri oluşturmak neredeyse olanaksız hale geliyor. Kadınlar arası bilgi ve deneyim alışverişi kopukluğa uğruyor. Her yeni kadın sekreteri ile yeni baştan başlamak, tekrar kadın üyelere ulaşmaya ve onları sendika içinde üretken hale getirmeye çalışmak çok enerji tüketici. Bu nedenle kaydettiğimiz yol konusunda bir parça karamsarım.

Tabii Eğitim Sen'in kadınlar ya da kadın üyeler için yaptıkları, kurultaylar, tüzük değişiklikleri, kota uygulamaları, 8 Mart ve 25 Kasım günlerinde

gerçekleştirilen etkinlikler asla küçümsenemez. Bu çalışmalar yalnız sendika içinde bir dönüşüm yaratmak için değil aynı zamanda ülke içindeki kadın hareketinin güçlenmesi açısından çok önemli. Ancak, bu kadar çaba ve verilen emeğin ardından erkek egemen zihniyetin daha fazla dönüşmesini umuyor insan ister istemez. Her şeye rağmen tamamen umutsuz değilim, başka kadınların geleceğine ve bu mücadeleyi devam ettireceklerine inanıyorum. Bu arada benimle böyle bir söyleşinin gerçekleştirilmesi bile çok olumlu bir gelişme. Biliyorsun genellikle başkanlarla yapılır bu tip söyleşiler. Bu nedenle çok teşekkür ederim.

NEÜ: Bu söyleşiyi kabul ettiğin için ben çok teşekkür ederim, emeklilik yaşamında sağlık ve mutluluk dilerim.

İktisadi Kriz ve Kadının “Görünmeyen” Emeği

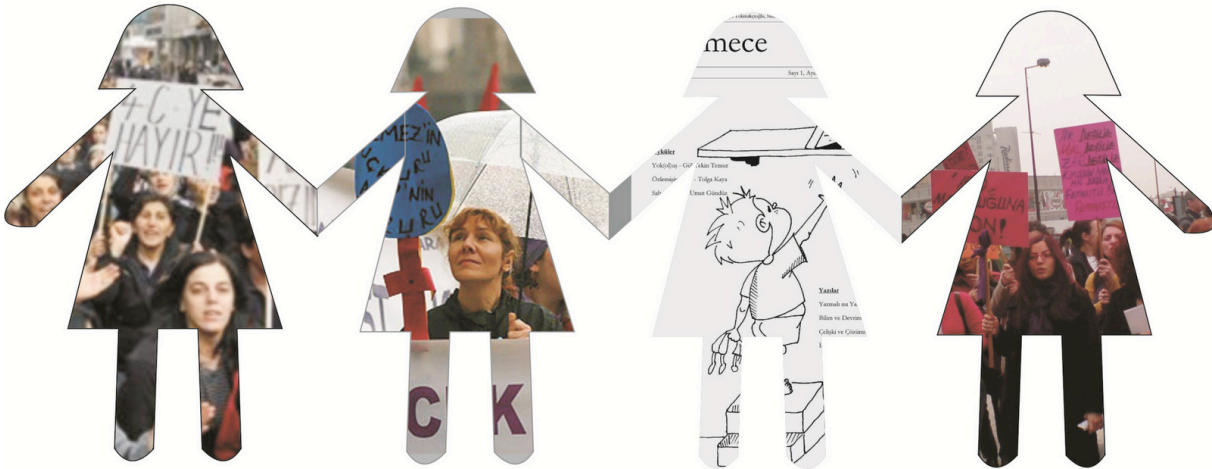
Yrd. Doç. Dr. Emel Memiş¹

Bilindiği üzere son yaşadığımız kriz, 2008 yılında Birleşik Devletler başta olmak üzere zengin dünya ülkelerinde bir çöküşle başladı ve kısa sürede Büyük Buhran’dan günümüze dek yaşanan en büyük mali ve ekonomik krize dönüştü. Kriz etkileri yalnızca menşei olan varlıklı ülke ekonomilerinde değil, kısa sürede gelişmekte olan ülkelere de sirayet ederek bu ülkeleri artan işsizlik, yoksulluk, azalan ücretler ve gelir sorunlarıyla baş başa bıraktı. Diğerlerinde olduğu gibi bu son krizde de süreç, finansal göstergeler, dış ticaret ve iktisadi büyüme eğilimleri gibi göstergelerdeki değişimlere bakılarak takip edildi. Krizin sosyal kalkınma alanında oluşturduğu tahribat, örneğin kalkınma göstergelerindeki değişimler yapılan incelemelerde genellikle göz ardı edildi. Oysa iktisadi krizler aslen toplumsal yeniden üretim sürecinin sekteye uğramasıdır (Elson, 2009). Toplumsal yeniden üretim, sermayenin ve iktisadi koşulların yeniden üretiminin yanı sıra toplumsal ilişkilerin ve toplumun bir bütün olarak yeniden üretilmesini de kapsar.

İktisadi yaşam, yalnızca piyasalaşmış üretim ve tüketim dinamikleriyle çevrilmez. Piyasa ile sınırlı meta ekonomisinin arkasında karşılıksız emeğe dayanan ve daha çok kadınların omuzları

üzerinde yükselen, görünmeyen bir üretim alanı vardır. İktisadi ve yaşamsal gereksinimlerin büyük bir kısmı piyasa dışı faaliyetlerle bu cephede yerine getirilir. Gereksinimler yeme, içme, giyinme, barınma gibi bazı temel yaşamsal ihtiyaçların yanı sıra kişilerin eğitimi, sağlığı gibi hayatta kalma, gelişme ve onurlu bir yaşam sürdürebilmeleri için gerekli haklarını kullanabilmelerini sağlayacak özgürlük ve olanakların savunusunu da kapsar (Beneria, 1979). Tüm bu iktisadi gereksinimlerin karşılanmasının gerekli olduğu gerçeği onların hangi cephede sağlandığından bağımsızdır ve nerede üretiliyorsa üretilsin iktisatın inceleme alanına girmelidir (Memiş ve Toğrul, 2008). Gelişmekte olan ülkelerde üretim faaliyetlerinin oldukça büyük bir kısmının piyasa dışında yerine getirildiği düşünüldüğünde, iktisadın inceleme alanının meta ekonomisiyle kısıtlı kalması bu ülkeler açısından daha da sorunludur.

Eldeki veriler, ülkelerin kalkınmışlık düzeylerinden bağımsız olarak, karşılıksız emeğin tüm dünyada orantısız biçimde daha çok kadınlar tarafından yerine getirilmekte olduğunu gösterir. Karşılıksız emeğe ayrılan saat-zaman bakımından kadın ve erkek arasındaki

1 İktisat Bölümü, SBF, Ankara Üniversitesi
ememis@politics.ankara.edu.tr
0 312 595 1275

farka göre çeşitli gelişmiş ve gelişmekte ülkeleri sıraladığımızda, Güney Afrika'dan, Japonya'ya, Meksika'dan, Fransa'ya, Hindistan'dan Birleşik Devletlere kadar geniş bir yelpazede bu farkın günde iki ila beş saat arasında değiştiğini görmekteyiz. Kriz dönemlerinde kadınlar özellikle de yoksul hanelerde yaşayan kadınlar, yaşamlarındaki orantısız iş yükünün daha da arttığının farkına varırlar. Krizin sarsıcı etkileri karşısında hanelerin ayakta kalabilmesi, çalışanların düşük ücretlerle yaşamlarını sürdürebilmesi büyük ölçüde kadın emeğine dayanan piyasalaşmamış üretim alanının ekonomiyi telafi etme gücüne bağlıdır. Hane bireylerinin işsiz kalması ve gelirinin azalmasıyla karşılıksız emek yükü de artar, satın alınamayan mal ve hizmetler çoğunlukla kadınlar tarafından sağlanan karşılıksız emek ile hane içinde üretilir (Floro vd., 2009). Ayrıca kriz nedeniyle kamu gelirindeki azalma kamu hizmetlerine yapılan harcamalara da yansır. Sağlık, eğitim gibi kamusal olarak sağlanan hizmetlerde kesintiler oluşur ve bu nedenle kadınların hane içinde sağladığı hizmetler çocukların, yaşlı ve hastaların bakımı gibi sorumlulukları daha da artar (Seguino, 2009).

Krizlerde bir yanda kadının karşılıksız emek yükünün arttığı gözlemlenirken diğer yanda hanedeki gelir kaybını telafi etmek amacıyla kadınların işgücüne katılımlarının da arttığı görülür. Ancak işgücüne katılmaları işgücü piyasasında harcadıkları zamanın artışı, karşılıksız emeğe ayırdıkları zamandaki azalma ile aynı oranda gerçekleşmez. Aksine, "çifte işgünü" veya "çifte mesai" kavramlarıyla anlatıldığı gibi kadınlar için toplam iş yükünün arttığı gözlemlenmiştir. Ne yazık ki, karşılıksız emek cephesinde var olan ve kriz dönemlerinde artan cinsiyet temelli eşitsizlikler genellikle çözülmesi gereken problemler olarak görülmemektedir. Bunun önemli göstergelerinden biri son yaşanan krizde olduğu gibi kriz sonrası alınan önlemlerin mali erimeleri öncelemiş olması ve iktisatın diğer alanlarına, üretim ve yeniden üretim cephesine dair sessiz kalmasıdır. Oysa karşılıksız emek cephesi piyasa faaliyetlerin dışında yer alsa da kriz etkilerinden yalıtılmış değildir tam tersine daha kırılgan ve korunmasızdır (Bahçe ve Memiş, 2011).

Türkiye'de, 2008 krizinin görünen etkiler 2009'un ilk yarısında, gayri safi yurt içi hasılanın % 10.6 azalmasıyla, ihracat gelirlerinin % 24 gerilemesiyle ve işsizlik rakamlarının ise 2009'un sonunda % 14'lere yükselmesiyle yaşandı (TÜİK, 2010). Bu etkiler tüm hanehalklarına aynı şekilde yansımada, çalışma yaşamının kendisi gibi, cinsiyete dayalı olarak farklılıklar gösterdi. Kadınlar ve erkekler iktisadi yaşamda yer aldıkları çalışma biçimine göre değişik düzeylerde ve farklı şekillerde krizden etkilendiler. Burada farklı çalışma biçimleri dendiğinde yalnızca görünen ücretli formel, ücretli enformel, ücretsiz aile işçiliği değil, aynı zamanda karşılıksız görünmeyen emek de düşünülmelidir.

Kriz etkilerine dair ilk olarak çalışma yaşamının görünen kısmına, işgücü piyasasına bakacak olursak, bu cephenin krizden bağımsız olarak cinsiyetli halini göz önüne almak gerekir. Kadınların işgücüne katılım oranı 2009 yılında %27 iken erkekler için bu rakam %71 civarındadır. Çalışanlar arasında kadınlar halen daha çok tarım sektöründe yoğunlaşmakta olup (2008'de % 42 olan oran 1980'lerde % 75 seviyelerinde idi) bu grubun yarısından fazlası ücretsiz aile işçisi olarak çalışmaktadır. Ücretsiz aile işçisi olarak çalışan kadınların toplam kadın istihdamı içerisindeki oranı dünyada ortalama % 25 iken (Antonopoulos ve Memiş, 2011) bizde ise bu oran % 56'dır. Yine, çalışan kadınların % 70'i güvencesiz istihdam (kırılgan istihdam) olarak nitelenen şekilde ücretsiz aile işçisi olarak, kendi hesabına ya da yevmiyeli işçi olarak çalışmaktadır. Bu oran erkekler için % 46'dır. Cinsiyet temelli iş bölümü sektörel ve mesleki düzeyde de kendini göstermektedir. Sanayide çalışan kadınların oranı yalnızca %15 iken bu grubun büyük bir çoğunluğu tekstil, giyim ve gıda sanayi gibi emek yoğun düşük ücretli alt sektörlerde yer almaktadır. Ayrıca, nitelik olarak daha çok hane içi işlerle benzerlikler taşıyan çalışma alanlarında yoğunlaşmaktadır. Hizmet sektöründe, temizlik, bakım gibi işlerinden sorumlu olarak, eğitim, sağlık ve benzeri sektörlerde yer almaktadır.

Kriz nedeniyle işsizlik oranlarında oluşan artışlar cinsiyet temelli farklılıklar göstermektedir. Tarım dışı işsizlik oranı 2009 yılı sonunda

kadınlarda %22'ye yükselirken erkeklerde bu rakam %16'ya çıkmıştır. Eğitim durumuna göre işsizlik verileri, kadınların eğitimlerini artırarak işsizlikten kurtulamayacaklarına işaret etmektedir. 2008-2009 döneminde yüksek okul mezunu kadın işsizlerin toplam işsizler arasındaki oranının arttığını görmekteyiz (%24.9'dan %27.8'e yükselmiştir). Bu farklar işsizlik süresine de yansımaktadır. Bir yıldan daha uzun işsiz kalanların oranı kadınlarda (%33) erkeklere (%25) kıyasla daha yüksektir (TÜİK, 2008; 2009). Bu gösterge işsizliğin getirdiği sosyoekonomik yükü kadınların daha ağır ve derin olarak yaşadığını göstermekte ve ayrıca neden kadın nüfusu içinde cesareti kırılmış işsizlerin daha fazla olduğu sorusuna kısmen cevap vermektedir.

İkinci olarak bugüne kadar kriz etkileri üzerine yapılan incelemelerde bahsedilmeyen bir boyutuna, karşılıksız emek üzerindeki etkilerine bakacak olursak, Türkiye'de kadınlar ve erkekler arasında yine keskin farklılıklar görmekteyiz. Kriz öncesi dönemde 2006 yılında elde edilen TÜİK Zaman Kullanım Anket verilerini kullanarak yaptığımız bir çalışma, kriz öncesine dair cinsiyete dayalı işbölümünü açıkça göstermekte (Bahçe ve Memiş, 2010). İşgücü piyasasında çalışan grubu ele aldığımızda, veriler kadın çalışanların günlük toplam iş yükünün (hem ücretli çalışma hem de karşılıksız çalışmaya ayrılan zaman) ortalama olarak yaklaşık 9 saat olduğunu ve bunun yarıya yakınının (% 47) karşılıksız emeğe harcadıklarını göstermekte. Çalışan erkekler de ise resim oldukça farklı, toplam çalışma zamanı 7 saat ve karşılıksız emeğe ayrılan zaman bu sürenin yalnızca % 10'unu oluşturmakta. İşgücü piyasasında çalışmayan kadınlarla çalışan kadınların karşılıksız emeğe harcadıkları zaman arasındaki farkın (2 saat 43 dakika), ücretli çalışma zamanı açısından aralarındaki farka (4 buçuk saat) göre çok daha düşük olması ise kadınların ücret karşılığı çalışmaya başlamalarıyla karşılıksız iş yüklerinin birebir azalmadığını göstermekte. Diğer bir deyişle, Türkiye'de çalışan kadınların "çifte işgünü" çalıştıklarına işaret etmektedir (Bahçe ve Memiş, 2010).

Kriz sonrasına ait zaman kullanım verilerinin elimizde olmaması kriz etkilerini direkt olarak gözlemlemezi engelliyor olsa da, yaptığımız tahminlere doğrultusunda krizin bu alanda olası etkilerine dair birtakım bulgular sunabilmekteyiz. Hanedeki bireylerin yalnızca kendilerinin değil hanedeki diğer çalışan bireylerin de işsiz kalma olasılıklarını göz önüne alarak, kriz döneminde işsizlik oranındaki artışa benzer biçimde arttığı varsayıldığında, kadınların karşılıksız çalışmaya harcadıkları zamanın % 15 arttığını, erkekler için bu artışın sadece % 5 olduğunu göstermektedir. Bu bulgu kadınlar ve erkekler arasındaki açığın kadınlar aleyhine % 17 genişlemesi anlamına gelmektedir. Krizin ücretli emek ve toplam iş yükü üzerindeki etkilerine bakıldığında krizle birlikte kadının ücretli emeği % 4 erkeğin ücretli emek zamanı ise % 3 azalmakta. Toplam iş yükündeki değişim ise kadınlarda %12.5 seviyesinde bir artış gösterirken kriz erkeğin toplam iş yükünde % 1.7'lik bir azalmaya neden olmaktadır (Bahçe ve Memiş, 2010). Bu durum, kadın aleyhine olan toplam iş yükü açığında ise iki katından fazla bir artış olduğunu göstermektedir. Sonuçlar, krizin

görünmeyen emek üzerindeki etkilerini ortaya çıkararak, bu alanda yarattığı yükün çoğunu kadınların üstlendiğini vurgulamaktadır.

Unutulmamalıdır ki, iktisadi krizler ve etkileri tıpkı iktisadi yaşamın kendisi gibi cinsiyetçi yapıya sahiptirler. Dolayısıyla krizlerin tam bir çözümlemesi ancak toplumsal cinsiyete duyarlı bir bakış açısıyla mümkün olabilir.

Kaynaklar:

Antonopoulos, Rania ve Emel Memiş. 2011. "Toplumsal Cinsiyet Bakış Açısıyla Mevcut Küresel Ekonomik Kriz ve Gelişmekte olan Ülke Ekonomilerine Etkileri", *Eğitim, Bilim, Toplum*, 28.

Bahçe, Seçil A.K. ve Emel Memiş. 2011 "İktisadi Krizler ve Kadının Karşılıksız Emeği", *İktisat Dergisi*, Mart 2011.

Bahçe, Seçil A.K. ve Emel Memiş. 2010 "Impact of Increased Unemployment Risk on Paid and Unpaid Work Time: Evidence from Turkey", (değerlendirmede).

Beneria, Lourdes. 1979. "Reproduction, Production and The Sexual Division of Labour", *Cambridge Journal Of Economics*, 3/3: 203-25.

Elson, Diane. 2009. "Gender Equality and the Economic Crisis." *International Development Research Centre/Society for International Development (IDRC/SID) konferans sunum metni*, Ottawa, 27 Kasım 2009.

Floro, Maria S., Annika Tornqvist, Emcet Oktay Tas. 2009. "The Impact of the Economic Crisis on Women's Economic Empowerment", *Swedish International Development Agency Çalışma Metni Serisi*: <http://www1.american.edu/academic.depts/cas/econ/workingpapers/2009-26.pdf> (Erişim tarihi: Ekim 2010).

Memiş, Emel ve Hande Toğrul. 2008. "Feminist İktisat", *Başkaya, Fikret / Ördek, Aydın (der.), Ekonomik Kurumlar ve Kavramlar Sözlüğü*, Ankara.

Seguino, Stephanie. 2009. "The Global Economic Crisis, Its Gender Implications, and Policy Responses", *Paper prepared for Gender Perspectives on the Financial Crisis Panel at the Fifty-Third Session of the Commission on the Status of Women, United Nations, March 5, 2009*. http://www.uvm.edu/~sseguino/pdf/global_crisis.pdf (Erişim tarihi: Ekim 2010)

TÜİK. 2010. *Hanehalkı İşgücü Anketi*.

TÜİK. 2009. *Hanehalkı İşgücü Anketi*.

TÜİK. 2008. *Hanehalkı İşgücü Anketi*.

TÜİK. 2006. *Zaman Kullanım Anketi*

AKP'nin Anayasa Değişiklikleri ve Kadınlar

Av.Hülya Gülbahar

8 Mart 2011 gündemine yeni anayasa tartışmaları ile girdik. AKP iktidarı, 12 Eylül 2010 referandumunun ardından, toplumun önüne “başkanlık sistemi” ve “yeni anayasa” tartışmasını attı ve aradan çekildi. Kamuoyunu bu konularla oyalarken, kendisi, referandumdan aldığı cesaretle, TBMM’yi gece/gündüz çalıştırarak radikal düzenlemeler yapıyor. Yargıyı kendine bağımlı kılacak yeniden yapılandırma yasaları, doğanın/kültür varlıklarının talanından, emek ve sağlık gibi yaşamsal hakların budanmasına, içki/heykel/dizi vb. geniş bir alanda çıkarılan yasal mevzuat/yaratılan tartışmalarla, toplumun ve gündelik hayatın muhafakazar temelde yeniden dizaynına çalışıyor. Siyaseti ve toplumu yeniden biçimlendiriyor.

Son olarak “nur topu” gibi yeni bir tartışma konumuz daha oldu: “Tecavüzcülerin hadım edilmesi” olarak adlandırılan “kimyasal cezalandırma” yöntemi... Linç kültürünü besleyecek, devletin insan bedenine müdahalesinin önünü açacak yeni bir girişim daha.

Ne acelesi varsa, insanüstü bir tempoyla çalıştırılan TBMM’nin yorgunluktan “uyuklayan vekilleri” eliyle bütün bu yasalar ardı ardına çıkıyor. Millet uyutuluyor, vekiller uyutuluyor, yasalar peşpeşe yağıyor! Bu noktada, ciddi bir soruyu tekrar tekrar sormamız gerekiyor: “Yeni bir anayasa yapacaksak, bu yasalar neden çıkartılıyor? Yeni bir anayasa mı yapacağız; yoksa yeni anayasayı bu çıkan yasalara mı uygulayacağız?”

“Samimiyetsiz” ama bir o kadar da tehlikeli bir anayasal sürece sokuldu Türkiye... Aynen 12 Eylül darbesinden sonra olduğu gibi; önce yasalar çıkartılıyor, sonra arkasından tüm bu yasalara uygun “yeni” anayasa geliyor!

AKP'nin anayasa değişiklikleri konusundaki kadın politikaları

12 Eylül Anayasası’na karşı ilk günden itibaren yürütülen mücadele sayesinde, anayasa 16 kez değiştirildi. Bu değişikliklerin ezici çoğunluğu, anti-demokratik hükümlerin temizlenmesi yönünde idi. Ancak 17. değişiklik olan ve 12 Eylül 2010 günü oylanan paket bu süreçten açık bir sapma göstererek, 12 mantığını ve kurumlarını pekiştirmiş oldu. AKP’nin kadınlarla ilgili anayasal düzenleme ve düzenleme girişimleri de aynı yöntemle gündeme geliyor: Var olan demokratikleşme ve hakları ilerletme sürecini tersine çevirmek üzere...

2001 anayasa değişiklikleri ve 2004 değişiklikleri ile kadınlarla ilgili önemli ve olumlu bir sürece girilmişti. 2001 değişikliğinde Anayasa’nın 41. maddesi değiştirilerek “ailenin, eşler arasında eşitlik ilkesine dayanacağı” hükmü getirilmişti. Bu değişiklik sayesinde, Birleşmiş milletler Ayrımcılığın Tasfiyesi Sözleşmesi’ne aile ile ilgili olarak konulmuş olan çekinceler kaldırılmış; 1 Ocak 2002’de yürürlüğe giren ve “aile reisliğini kaldırarak, ailedeki tüm hak ve görevleri kadın ve erkek eş arasında eşit olarak düzenleyen” yeni Medeni Yasa kabul edilmişti.

2004 anayasa değişikliği sırasında eşitlik ile ilgili maddeye “Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliği sağlamakla yükümlüdür” ibaresi eklenmişti. İktidardaki AKP,

kadın hareketinin ve AB'nin baskısı nedeniyle bu değişikliğin yapılmasına fazla direnememişti. Ancak, maddeye "pozitif ayrımcılığın" eklenmesini isteyen CHP'nin ve bunu destekleyen diğer partilerin tüm önerileri AKP tarafından reddedilmişti. Kadın örgütlerinin, mecliste bu öneriye karşı konuşmalar yapan tüm erkek ve kadın milletvekillerine yönelik "pozitif ayrımcılık ve kotaya karşı çıkmak, çağdışılıktır; anti-demokratik bir tutumdur" konulu faksli protestolarına tek bir milletvekilinden tepki gelmişti: Ayrı ayrı kadın örgütlerinden altı kadına ceza davası açan tek milletvekili, AKP'li bir kadın vekil olmuştu. Kadınların yıllarca ceza davalarında yargılanmasına neden olan bu siyasetçimizin "kadından sorumlu devlet bakanı!" olarak görevlendirilmesi, kadınları bekleyen anayasal sürecin ne denli zorlu geçeceğinin açık bir işareti idi.

2007 AKP Anayasa Taslağı: Eşitlik ilkesinden ilk ciddi sapma

AKP'nin 2007 seçimlerinden sonra bir grup akademisyene hazırlattığı taslak kamuoyuna yansıdığı anda; kadın örgütleri dehşet içinde kaldı: 2004 yılında anayasaya eklenen "Kadınlar ve erkekler eşit haklara sahiptir. Devlet bu eşitliği sağlamakla yükümlüdür" ibaresi buharlaşmıştı! Onun yerine, "kadınlar, çocuklar, yaşlılar ve sakatların özel surette himaye edileceğini" söyleyen bir cümle gelmişti. Böylece Türkiye kadın hareketinin AKP'nin kadınlara biçmek istediği "anayasal statü" ile mücadelesi de başlamış oldu. Çok kısa bir süre içinde örgütlenen (çeşitli platformlarla birlikte sayısı) 200'ü bulan kadın örgütü, sadece kadınlara değil, sakatlar, çocuklar gibi toplumun hiçbir kesimine "anayasal olarak korunmaya muhtaç" damgası vurulamayacağını; bu ifadenin "anayasal eşitlik" ilkesini yok ettiğini; kadınların "fiili eşitlik", "sonuçlarda eşitlik" için "pozitif ayrımcılık ve her kademedede eşit temsil" ilkesine yer vermeyen bir anayasayı asla kabul etmeyeceğini açıkça dile getirdi. Kadınlardan gelen ve toplumun geniş kesimlerinden de destek bulan bu itiraz karşısında iktidar geri adım attı ve bu düzenlemenin değiştirileceği sözü verdi.

Ancak, AKP anayasa taslağı gündemden düşüp, konu sadece üniversitelerdeki başörtüsü ile ilgili düzenlemeye geldiğinde, kadınları yeni bir sürpriz bekliyordu: "Genel ahlaka aykırı olmadığı sürece, üniversitelerde kılık kıyafet serbest" olacaktı. AKP ve MHP'nin anlaşması ile gündeme gelen bu öneri, kılık kıyafet konusunu anayasal bir mevzu haline getirdiği gibi; kadın/erkek, başörtülü/başörtüsüz herkes için bir de "kıyafette anayasal bir genel ahlaka uygunluk" kriteri getiriyordu. Kadınların itirazı üzerine maddeden "genel ahlak" kriteri çıkarıldı; maddenin kalan bölümünü de zaten anayasa mahkemesi iptal etti.

12 Eylül 2010'da kabul edilen anayasa değişikliği paketi

AKP'nin 12 Eylül'de halkoyuna sunduğu anayasa değişikliği paketinde, en çok propaganda yaptığı konular arasında "kadınlara pozitif ayrımcılık" getirileceği ve "çocukların her türlü istismardan korunacağı" iddiaları vardı.

Cinsel Gelişim ve Cinsel Haklar Işığında Cinsel İstismar

Prof. Dr. Serdar M. Değirmencioğlu / Cumhuriyet Üniversitesi - serdardegirmencioğlu@gmail.com

Çocuklar cinsel istismara maruz kaldıklarında toplumda çoğu zaman yoğun kaygılar ağır basar ve korumacı tutumlar ortaya çıkar. Bu kaygılar ve korumacılık anlaşılabilir çünkü cinsel istismarın tartışılmasına yol açan olaylar, geçen sene Siirt Pervari’de ortaya çıkanlar gibi korkunç olabilir.

Kaygı ve telaş anlaşılabilir olmakla birlikte, yalnızca yetişkinlerin alacağı önlemler ile çocukların korunması söz konusu olamaz. Öncelikle medyaya yansıyan olayların buzdağının tepesini oluşturan sayıca az uç örnekler olduğu anlaşılmalıdır. Cinsel istismar sanıldığından çok daha yaygındır ve korumacılık ile başa çıkılamayacak denli sık görülmektedir. Diğer yandan, cinsel istismar ancak cinselliğin bir tabu olmaktan çıkarılması ve çocukların cinsel gelişimlerinin desteklenmesi ile azaltılabilir.

Dünyadaki kadın hakları mücadeleleri, kadınların kendi haklarına sahip çıkmasının ne denli önemli olduğunu göstermiştir. Çocuklar için de durum farklı değildir. Çocukların hakları ve güvenliği de çocukların katılımını gerektirir. Cinsel istismar konusunda çözüm üretmek, çocuklar özne olarak görülmeye başlandığında ve merkeze konulduğunda kolaylaşır.

Cinsellik doğaldır

Cinsellik insanın doğal parçasıdır. Cinsel organlar doğum gerçekleşmeden gelişir ve kimi işlevlerini yerine getirmeye başlar. Çocukların cinsel işlevlerden arınmış olduğu iddiası da, cinselliğin onlara dışarıdan taşınan “kötü” bir

özellik olduğu iddiası da bilimsel açıdan kabul edilemez. Çocuğun cinselliğinin yok sayılması aslında istismarın söz konusu olamayacağı gibi bir iddiaya bile yol açabilir. Çocukların cinsellikleri yadsındığı sürece çocukların cinsel istismarı önlenemez.

Cinsel gelişim ve merak

Çocuklar erken yaşlardan başlayarak cinsellik konusunda meraklıdır. Bu merak yaşla artar. Saklanan, yasaklanan ve yalanlar ile aktarılan cinsellik, merakı daha da artırabilir. Çocukların merak ettikleri konularda bilgi edinme çabası öncelikle evde başlar. Çocukların cinsel gelişimleri gereği ortaya çıkan bu sorular doğal bir gereksinim gibi görülmez ve yanıtlanmazsa, çocuklar yanıtları başka yerlerde arayacaklardır. Merak zamanla arayışa dönüşür. Erkek çocuklar cinsel arayışlarına daha erken başlayabilir. Ergenlik dönemi başında (11-12 yaş) bu arayışlar güçlenir. Çocukların cinsel arayışlarının arttığı ve deneyimlerin başladığı veya başlamak üzere olduğu dönem aslında okul çağıdır. Ancak okullarda cinsel arayışlar yok sayılmaktadır.

Cinsel gerilim

Cinsellik doğal olsa da, toplumdaki baskın düzenlemeler çocukların cinsel gelişimini çok etkiler. Türkiye’de çocukların cinselliği yokmuş gibi davranılmaktadır. Bu tutum toplumun tutuculaştırılması, baskı altında tutulması, ataerkil ve iktidar ilişkilerinin sarsılmasının engellenmesi ile yakından ilişkilidir.

Çocukların cinselliğinin yok sayılması veya hafife alınması, ciddi bir çelişki ve sorunlara yol açmaktadır. Günümüzde çocuklar giderek daha erken yaşta cinsellik içeren yayınlarla karşılaşmaktadır. Cinsellik medyada giderek daha fazla sunulmakta; sunulan cinselliğin çarpıtılmış veya yanlış anlaşılmaya elverişli olması söz konusu olmaktadır. Küresel reklam kampanyaları cinselliği ve özellikle çocuksu görünen kadınları öne çıkarmaktadır. Daha önemlisi, yeni teknolojiler (internet, cep telefonları gibi) cinselliğin kötüye kullanılmasını kolaylaştırmıştır. Pornografi kullanımı, Türkiye’nin birçok yerinde çok yüksektir. Cep telefonları ile pornografi alışverişi yakın zamanda ilköğretim okullarında ciddi bir soruna dönüşmüştür.

Çözüm: Haklar

Çocuk Hakları Sözleşmesi (ÇHS) çerçevesinden bakıldığında çocukları ilgilendiren her uygulamada çocuğun yararının önde tutulması gerekmektedir. Türkiye’de ve başka yerlerde çocukların cinselliğinin yok sayılması çocuğun yararına değildir. Diğer yandan, her çocuğun gelişme hakkı vardır ve bu cinsel gelişimi de içerir. Çocukların gelişebilmesi için onlara eğitim sunulması gerekir. Eğitim bu nedenle bir haktır. Çocukların cinsel gelişimleri özellikle desteklenmesi gereken bir süreçtir, cinselleştirme de bir hak olarak görülmelidir. Özetle, çocuklara onların cinsel gelişimlerini destekleyen cinsel eğitimin verilmesi bir hak olarak savunulmalıdır.

Çözüm: Cinsel Eğitim

Anne babalar çocuklarına ender olarak cinsel bilgiler vermektedir. Toplumda cinselliğin hem bastırıldığı, hem de kışkırtıldığı göz önünde

tutulduğunda, çocukların kendi evlerinde cinsel gelişimlerini destekleyecek bilgi edinememeleri çok ciddi bir sorundur. Diğer yandan, cinselliğin çok uzun süredir baskı altında tutulduğu bölgelerde, anne babaların çocuklarının cinsel gelişimlerini destekleyecek bilgiye sahip olmaları da beklenemez. Bu bağlamda, okullarda cinsel eğitim verilmesi büyük bir boşluğu dolduracaktır.

Büyük kentlerdeki kimi özel okullarda cinsel eğitim seminerleri verilmektedir. Cinsel eğitimin devlet okullarında verilmemesi, ayrımcılıktır. ÇHS çocuk haklarının ayrımcılık gözetilmeden yaşama geçirilmesini gerektirir. Cinsel eğitim, kız ve erkek çocuk ayrımı olmadan, her çocuk için gereklidir ve mutlaka okullarda verilmelidir. Cinsel eğitim, yaşa ve toplumsal koşullara uygun olarak verilmelidir. Türkiye için düşünüldüğünde cinsel eğitimin ilköğretim 6. Sınıf için uygun olduğu düşünülebilir.

Çözüm: Çocuğu özne olarak görmek

İnsanın doğuştan sahip olduğu cinsellik tutucu ve erkek egemen toplumlarda boyunduruk altında tutulmaya çalışılır. Baskı güçlü bir dinamik olan cinselliği yok edemez; cinsellik yüzeyin altında devam eder. Cinselliğin bastırılması,

Engel Olmak Elimizde

yok sayılması, hatta kötülenmesi, bir borunun tıkanması gibi er ya da geç patlamaya yol açar. Bu bağlamda, cinselliğin bastırıldığı toplumlarda çocuklar ve diğer güçsüzlere (engelliler, yaşı küçük aile üyeleri, hizmetçiler, hayvanlar) yönelik istismar ve cinsel şiddet yaygındır. Diğer yandan, çocuklar cinsel gelişimleri engellendiği için istismara yönelebilirler. Çocuklar cinsel istismarın hem nesnesi, hem öznesi olabiliyorlarsa, onların cinsel gelişimleri üzerinde özellikle durulması gerekmektedir.

Ergenlik çağına giren (yani ilk gençlik çağındaki) bireylerin cinsel arayışlarının bastırılması, onları yanlış yönlere itebilir. Cinsel eğitim çocukların cinsel gelişimlerini sağlıklı olarak sürdürebilmeleri için de önemli, koruyucu ve önleyici bir araçtır. Çocukların cinsel istekleri yüzünden suçluluk duymalarını, cinsel isteklerini kendilerine veya başkalarına zarar verecek şekilde tatmin etmeye kalkışmamalarını ve utanç verici görülen deneyimler yaşayarak altında ezilecekleri duygusal bir yük ile karşılaşmamalarını engeller.

Çözüm: Çocuğun bilinçlenmesi

Cinselliğin bastırılması, cinsel şiddet ve istismarın ortaya çıkmasına yol açarken, aynı zamanda bilgilenmeyi de engeller. İstismar yalnızca kötü niyetin sonucu değildir, bilgisizlikten da kaynaklanabilir. Araştırmalar çocukların nelerin istismar olabileceğini kendiliklerinden bilemeyeceklerini göstermektedir. Cinsel eğitim çocuklara kazandıracak bilgi ve beceriler,

çocukların hem zarar vermekten, hem de zarar görmekten korunmasını sağlayacaktır.

Çözüm: Halk sağlığı

Türkiye’de genç nüfus çok büyüktür. Çocuk ve gençlerin cinsel gelişimlerinin desteklenmesi kitlesel bir önem taşımaktadır. Cinsel eğitim halk sağlığı açısından büyük önem taşımaktadır. Cinsel eğitim, koruyucu ve önleyici bir hizmettir ve topluma bu şekilde sunulmalıdır. Günümüzde gerek eğitimde, gerekse sağlık hizmetlerinde baskın duruma getirilmek istenen “kar-zarar” hesapçılığı, koruyucu ve önleyici yaklaşımları desteklememektedir. Cinsel eğitimin halk sağlığının bir parçası olduğu, çok ciddi sorunları engelleyeceği ve bu sorunlara harcanacak olan kamu bütçesinden tasarruf sağlayacağı vurgulanmalıdır.

Çözüm: Toplumsal cinsiyet

Cinsel istismar üzerinde durulurken, toplumsal cinsiyet boyutu gözden kaçırılmamalıdır. Erkek egemen ve baskıcı toplumlarda, cinsel şiddetin her türü kadına yöneltilir ve zarar verir. Kadın sürekli tehlike altındadır ve her an “korunmaya muhtaç” olarak gösterilir. Bu, kadının kamusal alandan uzak kalmasını ve gelişimini engeller. Bir kadının korunmasız kaldığında cinsel şiddetle karşılaşması; cinsel şiddet mağduru olmasına karşın “namusu lekelendiği” için bir kez daha mağdur olması olağan karşılanır. Diğer yandan, bir kadının kendi cinsel isteklerini dile getirmesi bile büyük bir kabahat sayılabilir. Bu bağlamda, cinselleştirimin kadınların özgürleşmesi açısından önemli bir işlevi vardır. Cinsel gelişimin sağlıklı yaşandığı ve cinselliğin doğal karşılandığı bir toplumda, kadınların konumu iyileşecektir.

Cinselliğin duygusal boyutu ve toplumsal cinsiyet ile ilişkisi büyük önem taşımaktadır. Pornografik ve metalaştırılmış cinsellik, “maço kültürü” olarak adlandırılan kadını bir nesne gibi kullanmaya yönelik eğilimler özellikle erkek çocukların kadınlar hakkında var olan kalıpları benimsemelerine neden olabilmektedir. Cinsel eğitim bu açıdan da yararlı olacaktır.

>>> söyleşi

İlknur Topal / Sinop Şube Kadın Sekreteri
Hacer Aydın / Kadın Komisyonu Üyesi
Sevda Yavuz / Kadın Komisyonu Üyesi

Çaylaaaaarrr!

Çay servisi arasında bir fırsat bulup soruyoruz:

"Kahveci olmaya nasıl karar verdin?"

24 yaşında evlendim. Eşimin ailesi varlıklı bir aileydi. Ama bizim sabit bir işimiz yoktu. İhtiyaçlarımızı eşimin ailesi karşılıyordu. Bu durum beni rahatsız ediyordu. Eşimle oturup ne iş yapabileceğimizi konuştuk. Bana babamdan bu gördüğünüz kahve kalmıştı. Birlikte kahve çalıştırabileceğimiz fikrini ortaya attım. Eşim hemen "Olmaz öyle şey, kadından kahveci mi olur?" dedi. Ben evlenmeden önce de hayatımın kahvenin bulunduğu tersane mevkiinde, balıkçılar arasında geçtiğini, buraların yabancı olmadığı, bu işe başlarsam da farklı bir iş ya da farklı bir ortama girmeyeceğimi söyledim. İkna olmadı. Tüm kararlılığımı bu işe başlayacağımı söyledim. Kendi ayaklarım üstünde durmak istediğimi belirttim ve gerekirse boşanırım dedim. Eşim benim kararlılığımı görünce kabullendi ama isteyerek değil.

"Peki, eşinin ve senin ailen hemen kabullendi mi?"

*"Sinop'un kadınına da erkeğine de çok kıızıyorum. Erkekler kahvede, kadınlar ev oturmalarında vakit öldürüyor; **HİÇBİRŞEY ÜRETMİYORLAR**" diyor Kahveci Figen. Adı Figen Çetiner. 40'lı yaşlarda, Sinop'ta kahve çalıştırıyor. Kahve gerçek anlamda "erkek kahvesi", CAFE değil. Masalardan gelen okey taşlarının sesleri arasında konuşmaya çalışıyoruz. Figen bir yandan bizim soruları yanıtlarken diğer yandan yan masaya bağırıyor "hoop küfür yok beyler".*

Eşim zorda olsa kabul etti ama en büyük kavgayı kayıinvalidem ve annemle yaptım. Kayıinvalidem "Bize Elli altılar derler. Biz gelin çalıştırmayız. Bir geline bakamadılar dedirtmeyiz." demez mi! Ben ona yanıt vermeye çalışırken kendi annem de "Sen kadın başıyla utanmıyor musun? Erkeklerin arasında çay mı dağıtacaksın? Bizim yüzümüzü kara çıkartacaksın." dedi.

Yılmadım, ekonomik bağımsızlığımı kazanmaya o kadar koşullanmışım ki direndim. Boşansam bile çalışacağım dedim. Böylece eşimle birlikte kahveyi çalıştırmaya başladık.

"Çevre esnaf ve müşteri nasıl karşıladı?"

Başta müşteriler homurdandı. Rahat rahat oyun oynayamayacağız, keyfimizce küfredemeyeceğiz diye... Sen gidip evinde otursana, çoluk çocuğun yok mu dediler. Eşime benden daha çok baskı yaptılar. "Sen erkek değil misin, karını nasıl kahvede çalıştırırsın?" diye baskı yaptılar. Ama eşim içerde bana hayır dese de dışarıya karşı her zaman yanımda olmuştur. Beni desteklemiştir.

söyleşi <<<

"Kahveyi açtın ve seni kabullendiler. Erkek egemen bir ortamda çalışmak kadın olarak seni nasıl etkiledi?"

Giyim kuşamım değişti. Çok rahat giyinen bir kadıncı pantolonu, eşofmanı ayağımdan çıkarmaz oldum. Yazları askılı şort giydiğimde beraber büyüdüğüm beni kahveci Figen olarak kabul edenlerin bile bakışlarının değiştiğini görebiliyordum. Eşim hemen üstümü değiştirmemi söylüyordu. Eşim demese bile ben rahat olamıyordum; Rahat olmasam da giyim şeklimi değiştirmedim. Anladım ki erkek işi de yapsan kadını yine kadın olarak görüyor erkekler.

Kullandığım dil değişti. Başta küfredenlere kızırken fark etmeden aynı dili ben de kullanmaya başladım. Zamanla kahvedeki erkekler benim kadın kimliğimi unuttur oldular. Hatta ağızlarını bozduklarında "hoop beyler kadın var" dediğimde "hani nerde" diyenler çıkıyor. Baktım olacak gibi değil bende başladım onlarla aynı dili kullanmaya. Fark ettim ki ben onlardan daha fazla ağızımı bozunca erkekler daha dikkatli olmaya başladılar.

"İş dışında devam eden bir annelik rolünde var. Ev hayatın nasıl gidiyor?"

Kolay desem yalan olur. Biz karı koca içmeyi, güzel masada yemek yemeyi seven bir aileyiz. O masayı hazırlamak benim işim gibi görüyorum. Oraya benim elim değmesi gerek diye düşünüyorum. İki çocuğum var. Onların bakımından tabii ki ben sorumluyum. Baba ben yokken yanlarında ama benim dediklerim doğrultusunda işler yürüyor.

İlginç olan ne biliyor musunuz? Kendim güçlü bir kadın modeli sergiliyorum ama kendi kızımı el

bebek gül bebek yetiştiriyorum. Kahvecilikten gelen alışkanlık galiba suyunu, çayını bile ben getiriyorum.

Önemli olan ne biliyor musunuz? Eve para getiren her kimse evdeki kontrol de onda oluyor. Baştabana olmaz diyen eşim bile ekonomik durumumuz düzelince, kahveye yenilikler yapmaya başladı. Bu süreçte bana en çok karşı çıkan annemle kayınvalidem oldu. O zamanlar çok üzülüyordum. Hemcinslerim beni anlamıyor diye. Şimdi bile o iki kadın hala kabullenmediler. Annem gelip de benim işyerimde oturmaz.

Röportaj için teşekkür ederiz. Son olarak demek istediğin bir şey var mı?

"Tekrar diyorum; kadın olarak güçlü olmak istiyorsanız ekonomik gücünüz olacak. Çevremdeki kadınlara diyorum ki; dantel örgü ne yapıyorsan getir yazları çay bahçesinde satalım. İki kuruş kazan çorap paranı kocandan isteme azıcık ta olsa özgür ol. Özgürlük istiyorsan üretmen lazım.

Kadın olmanın hiç de kolay olmadığı tepeden tırnağa ataerkil bir toplumuz. Diğer yanılla ilerlemeye açık, hızla değişen, kadınların hiç de sessiz ya da pasif olmadıkları, hatta yer yer "anahanlı" sayılabilecek bir dokumuz da var. Bu anahanlı dokuyu yaşamın her alanında pratiğe çevirmek, pozitif ayrımcılık doğrultusunda çevreyi değiştirmekteki lokomotif güç yine biz kadınlar oluyoruz.

Figen ÇETİNER kimseden onun için bir şeyler yapmasını beklemedi. Kendi tırnaklarıyla kendi mücadelesini ördü ve KAZANDI.

Torba Yasa En Çok Kadınları Vuracak

Yurdağül Çabat Boztaş / Eğitim Sen Ankara 1 No'lu Şube Kadın Sekreteri

AKP Hükümeti Anayasa referandumunu kendisi için bir güven oylamasına dönüştürerek aldığı yüzde 58 oy oranının verdiği güçle, seçimlerin hemen öncesinde birçok iktidarın gündeme bile getiremeyeceği yeni saldırı yasalarını 28 Ocak 2011 tarihinde Meclis gündemine getirdi. Yasa aslında sadece işçileri, memurları, gençleri ya da devlete borçları olanları değil toplumun tüm kesimlerini özellikle de kadınları doğrudan vuracak düzenlemeleri içeriyor.

Emekçilere, "devlete olan borçlarının affedileceği, kadınlara, engellilere yeni haklar getirileceği" aldatmacası üzerinden, kapsamlı prim aflarından esnek çalışmayı yaygınlaştıran düzenlemelere, 657 Sayılı Devlet Memurları Kanunu'nda yapılması düşünülen değişikliklerden işsizlik sigortası fonunu patronların daha fazla yağmalamasını kolaylaştıracak çok sayıda yeni saldırı yasası sendikaların, emek örgütlerinin itirazlarına rağmen TBMM Genel Kurulunda kabul edildi.

Torba yasa ile kadına yönelik özellikle doğum izni, süt izni gibi sanki olumlu gibi gözüken düzenlemelerin yer alması sadece bir aldatmacadan ibaret. Doğum izinleri 24 aya çıkarılıyor, kadınlara müjde diyenlere şunu söylemek gerekiyor; Hangi emekçi kadın 24 ay ücretsiz izin kullanabilir? Bunca borcun içinde

kıvranan hangi işçi, emekçi ailesi, ücret almadan bırakın 24 ayı, bir ay bile nasıl geçinebilir?

Torba yasada yer alan düzenleme ile 1 Ocak 2012 tarihinden itibaren kısmi süreli iş sözleşmesiyle çalışanlar ile ev hizmetlerinde ay içerisinde 30 günden az çalışan sigortalılara, eksik günlerine ait genel sağlık sigortası primlerini 30 güne tamamlama yükümlülüğü getirildi. Haftalık çalışma süresi 30 saatin altında olan, esnek çalışma türlerini kapsayan kısmi süreli iş sözleşmesi ile çalışan sigortalılar, ancak kısmi süreli çalıştıkları aylara ait eksik sürelerini ceplerinden tamamlamak şartıyla sağlık hizmetlerinden yararlanabilecekler. Örneğin ayda 15 gün sigortası yatanlar, eksik olan 15 günü ceplerinden ödeyip tamamladıkları zaman sağlık hizmetlerinden yararlanabilecekler.

Türkiye'de çalışan erkeklerin %38'i, kadınların %60'ı kayıt dışı çalıştırıldığı gerçeğinin yanı sıra, sadece kayıtlı iş gücü için geçerli olacak bu düzenleme ile düşük ücretle çalışmak zorunda olan kısmi süreli çalışanların aldıkları ücretlerin önemli bir bölümünü sağlık sigortası için ayırmak zorunda kalacaklar.

OECD rakamlarına göre de Türkiye'de kadınların %19'u kısmi süreli çalışıyor. Erkeklerde ise bu oran %5 .Yani önemli oranda kadın hem ücreti daha az hem de sigortaları eksik yattığı için bu primi ceplerinden yatırmak zorunda kalacaklar. Doğum, hamilelik gibi pek çok fiziksel nedenle sağlık hizmetlerine en çok ihtiyacı olan sayısız emekçi kadının yanı sıra çocuklarının da sağlık hakları ellerinden alınmış oldu.

Torba yasa ile işsizler için kullanılması gereken İşsizlik Sigortası Fonu, kriz bahanesiyle sermayeye aktarılacak;

18 yaşından büyük kadınları ve 18-29 yaş arası erkekleri istihdam edenlerin sigorta primlerinin işveren hissesinin belli bir kısmı İşsizlik Sigortası Fonundan karşılanacak. Bu uygulama 30 yaş ve üzeri çalışan işçiler için işsizlik anlamına gelecek Ocak 2011 itibarıyla 46 milyar TL büyüklüğe ulaşan İşsizlik Sigortası Fonu'nun bugüne kadar sadece 3 milyar 755 milyonu işsizler için kullanıldı. Buna karşın daha önce yapılan yasal

düzenlemelerle GAP ve Karayolları gibi alanlara Fon'dan son iki yıl içinde aktarılan miktar 8 milyar 500 milyon TL.

657 Sayılı Devlet Memurları Kanunundaki düzenlemelerle ise, kamu alanının ve kamudaki çalışma biçiminin tümü ile piyasa koşullarına terk edilerek, özelleştirilmesi hedefleniyor;

657 Sayılı DMK'nın 4-c maddesi yukarıda belirtilen işlemin bizzat yapıldığı bir düzenlemedir. Özelleştirilen kamu işletmelerindeki kamu işçileri, 4-c kadrosuna geçene kadar özlük haklarını ve ücretlerini tam almış, daha sonra işçilerin 4-c'ye geçirilmesi ile ücret ve özlük haklarında yarıdan fazla kayıp yaşanmıştır. 4-c uygulaması aynı zamanda iş güvencesinin ortadan kalkması, sözleşmenin işverenin isteği ile tek taraflı fes edilebilmesi demektir. Bu düzenleme ile zaten eşit olmayan koşullarda çalışan kadınların çalışma yaşamında nelerle karşı karşıya kalacağını tahmin etmek çok zor olmayacaktır.

Yine torba yasada yer alan; memurların yürüttükleri hizmetin özelliklerine göre, bu madde uyarınca tespit edilen çalışma saat ve süreleri ile görev yerlerine bağlı olmaksızın çalışabilmeleri mümkündür. Bu hususa ilişkin usul ve esaslar, Devlet Personel Başkanlığının teklifi üzerine Bakanlar Kurulunca belirlenir. Bu madde, yıllardır kamuda fiili olarak sürdürülen esnek çalışma uygulamalarının yasal hale getirilmesinin açık itirafıdır. Madde ile artık her kurum personelini istediği şekilde ve kendi ihtiyacına göre kurallar koyarak, bir anlamda kendine özgü personel çalıştırma kuralları ile çalıştırabilecek. Madde ile tatillerde, bayramlarda, mesai saatleri dışında, gece saatlerinde kurumun ihtiyacına uygun olarak istenildiği zaman işe çağırılabilen esnek, kuralsız bir çalışma biçimi belirlenmektedir. Evde çocuk, yaşlı, hasta bakımı, ev işleri gibi devletin yapması gereken birçok iş yükünü üzerinde taşıyan kadınlar, bu çalışma biçiminde performans düşüklüğü nedeniyle ilk işten atılan kesimi oluşturacaklardır.

Kurumlar arası geçici süreli görevlendirme ile 4857 Sayılı İş Kanunundaki "ödünç işçilik" düzenlemesi

gibi devlet memurlarına da "ödünç memurluk" uygulamasını getiriyor;

Geçici görevlendirmelerle ilgili düzenlemelerde en fazla kadın emekçiler mağdur edilecek. Geçtiğimiz aylarda bazı ilçelerde kadın öğretmenleri hapishanelerde kadın gardiyan bulunmaması gerekçe gösterilerek geçici görevlendirme ile hapishanelerde "üst arama" göreviyle görevlendirdiler. Bazı yerlerde de eğer bu görevlendirmelere itiraz ederlerse, uzak yerlere sürülmekle tehdit edildiler. Ancak yasal dayanağı olmadığı için bu görevlendirmeler sendikaların girişimi ile iptal edildiler.

Torba yasa ile grev yasağı olan memurların ve sözleşmelilerin, üretimden gelen en önemli eylemi olan işi yavaşlatma ve işi durdurma eylemlerinin "memuriyetten çıkarmayla" sonlandırılmasının önü açılıyor. Bu şekilde en temel sendikal eylemlerin "memuriyetten çıkarılma" tehdidi ile önüne geçilmek isteniyor. Geçmişte iş yavaşlatma ve durdurma eylemi yapılan çok sayıda kamu emekçisi ceza almış, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi bu cezaları "Örgütlenme hakkı eylem hakkını da içerir; sendikaları eylem kararı almış ve memur buna uymuşsa, kendisine ceza verilemez" diyerek Türkiye'ye binlerce Euro cezalar vermişti.

Torba yasa ile dün yasal olmadığı halde fiilen uygulanan tüm bu esnek, kuralsız, kölece çalışma biçimleri Mecliste kabul edildi. Ancak işçi sınıfı ve emekçilerin mücadele tarihi bize yükselen sınıf mücadelesinin yasaları nasıl ortadan kaldıracığını gösteriyor.

Emekçilerin kazanılmış haklarına yönelen saldırı yasalarına karşı iş yerlerinden başlayarak mücadeleyi yükseltmek, kamu hizmetlerini ve kazanılmış hakları savunmak, kamu hizmetini yürütenlerin ve bu hizmetten yararlananların yani tüm işçi ve emekçilerin yaygın, birleşik ve kitlesel mücadelesini örgütlemek bu gün her zamankinden daha önemli ve acildir.

Kadınlar; dün DESA'da, NOVAMED de TEKEK'de olduğu gibi bugün torba yasanın getirdiği emek düşmanı düzenlemelere karşı yürütülecek mücadelenin en önünde yer alacaklardır.

Özgürlüğümüz İçin Örgütleniyoruz

EĞİTİM SEN II. Kadın Kurultayımızı Gerçekleştirdik

Merkez Kadın Sekreterliğimiz tarafından; "Özgürlüğümüz İçin Örgütleniyoruz" şiarıyla hazırlıkları yürütülen Eğitim Sen II. Kadın Kurultayını 9-10 Şubat 2011 tarihlerinde, Ankara'da Başkent Öğretmen evinde 170'i delege olmak üzere toplam 220 katılımcı ile gerçekleştirdik.

İki gün süren kurultayımızda, tartışmalarımızı aşağıdaki atölye başlıkları altında gerçekleştirdik.

1: Örgütlenme Sorunları ve Çözüm Önerileri

1. Atölye:

A) Kadının Toplumdaki Yeri ve Konumu
Kolaylaştırıcılar: Dilek Adsan

2. Atölye:

B) İstihdamdaki Dönüşüm; Bu Dönüşümün Eğitim Alanına Yansımalarının Kadınlar Açısından Sonuçları Ve Çözüm Önerileri
Kolaylaştırıcılar: Yard. Doç.Dr. Fatma Yıldırım

3. Atölye:

C) Cinsiyete Dayalı İş Bölümü, Ev ve Aile Hayatından Kaynaklanan Sorunlar ve Çözüm Önerileri
Kolaylaştırıcılar: Prof.Dr. Fatma Gök, Dr. Zülfiye Kaygusuz

4. Atölye:

D) Sendikalardaki Erkek Egemenliği ve Çözüm Önerile
Kolaylaştırıcılar: Prof. Dr. Nazire Akbulut, Ayşe Savaşçı

5. Atölye:

E) Sendikal Katılım ve Temsil Konusunda Kadınların Özeleştiril Yaklaşımları ve Sendikada Kadın Dayanışmasının Önündeki Engeller
Kolaylaştırıcılar: Nilgün Eroğlu Üstün

6. Atölye:

Eğitim Alanında Toplumsal Cinsiyet Temelli Şiddet
Kolaylaştırıcılar: Prof.Dr. Işıl Ünal, Dr. Fevziye Sayılan

Kurultayın birinci gününde gerçekleştirilen atölye çalışmalarından çıkan sonuçlar, ikinci günde tüm delegelerin katıldığı kurulda değerlendirildi ve kararlaştırıldı. Büyük bir coşkuyla geçen Kurultayımız, sonuç bildirgesinin hazırlanmasının ardından sona erdi. Kurultaya sunulan ve delegelerin oylarıyla kabul edilen önergeler, sendikamızın bundan sonraki toplumsal cinsiyet politikalarında yol gösterici ve ön açıcı olacaktır.

Kurultayımızın hazırlık çalışmalarında yer alan, delege veya konuk olarak gelen, atölyelerde kolaylaştırıcılık yapan bütün kadın eğitim ve bilim emekçilerine teşekkür ediyoruz. Kurultayda alınan kararların takipçisi olacağımızı bildiriyoruz.

Eğitim Sen'in II. Kadın Kurultayına Hoş Geldiniz!

Merkez Kadın Sekreterimiz Gülçin İsbert'in Kurultay Konuşmasından:

Konuşmama II. Kadın kurultayımıza emeği geçen ve bugün burada olmayan arkadaşlarımın ve sizlerin emeklerini kutlayarak başlamak istiyorum. Kurultayımızın hazırlık sürecine; eğitim ve bilim emekçisi onlarca kadın arkadaşımız katkı sundu. Bugün başlayan ve iki gün sürecek olan kurultayımız esnasında bir yılı bulan hazırlık sürecinde biriktirdiğimiz bu emeği açığa çıkarmaya çalışacağız.

Bildiğiniz gibi, binlerce yıllık insanlık tarihinin ilk kaybedenleri kadınlardır. Biz kadınlar egemen ataerkil sisteme karşı kendi tarihimizi henüz istediğimiz gibi yazabilmiş değiliz. Bu tarih hala yazılmayı bekliyor. Kendi tarihimizi ancak eşitlik, özgürlük ve adalet mücadelemizle yazabileceğimiz açıktır. Denilebilir ki, eşitlik, özgürlük ve adalet ilkeleri ışığında yürütmekte olduğumuz mücadelemizin her adımında, kendi tarihimizi yazmanın da adımlarını atıyoruz.

Sözünü ettiğim mücadele bizi, bir yandan daha

yaşanabilir bir geleceğe taşıırken, diğer yandan da unutturulan tarihimize yakınlaştırıyor. En büyük Dünya ekonomik krizlerinden biri olarak ifade edilen 2008 krizi; kadınlar, emekçiler ve dünya halkları açısından etkileri kolay bitebilecek bir kriz olarak görünmüyor. Kriz her ülkede, her alanda ve her kesimde farklı etkiler yaratmaya devam ediyor. Avrupa ülkelerinde, Arap ülkelerinde, Latin ülkelerinde ve gelişmemiş Dünya ülkelerinde krizin yansımaları ile yeni bir dönem başlamış durumdadır.

Avrupa ülkelerinde yaşayan emekçiler var olan haklarından geriye doğru giderken, gelişmemiş olan 3. Dünya ülkelerinin halkları ise Malthus nüfus teoremiyle baş başa bırakılan bir gerçekliği yaşıyor. Nüfusu hızla artan bu ülkelerin insanları yaşamlarını da aynı oranda kaybediyor.

Dünyada yaşananlar bu şekilde seyrederken ülkemizde yaşananlar pek farklılık arz etmiyor. ABD'nin BOP'ni iş başına gelen her hükümet uygulamaya çalışırken bu hükümet de fazlasıyla

yerine getiriyor. Başını Türkiye'nin çektiği ılımlı İslam olarak ifade edilen çizgi, Emperyalistler tarafından özlenen haliyle hayat buluyor. Bu nedenle işbirlikçilerin zaman zaman ABD ve İsrail gibi ülkelerle çatışıyor gibi görünmesi aslında istenen çizgiye gelmede İslam dünyasını razı ettirmede bir yöntem olarak kullanılıyor. Çünkü uygulanan politikalarda yapılmış olan sözleşmelerde bu durumun aksine bir gerçeklik yaşanmıyor. Dolayısıyla halkların dini duygularını da istismar ederek yeni bir model olan "yeşil emperyalizm" de inşa edilmiş oluyor.

Son yılların ekonomik büyümeleri ne kadınların, ne emekçilerin ne de halkların yaşamlarında bir iyileştirme sağlamadı. Dolayısıyla ülkemizde emekçiler daha insanca bir yaşam sürdürecektir düzeye ulaşmamışken son 2008 kriziyle birlikte açlık/yoksulluk sınırı altında kalan bir yaşama mahkûm oldular.

Torba yasa adıyla çıkarılan yasalar, kadınların yararına gibi görünen bir sürü düzenlemenin aslında kadını daha da bağımlı kılacak şekilde olacağını yakında bize gösterecek. Örneğin evde çalışmanın yasalaşması kadının sosyal güvenliğini yok edecek; örgütlenmeden uzak tutacağı gibi evde hem ev kadını rolünü pekiştirecek hem de ekonomik özgürlüğüne darbe vuracaktır. Ebeveyn izni diye getirilen şey, ücretsiz olacağı için bundan yararlanan sayısı

da az olacaktır. Zaten evde çalışma ile birlikte kullanım da azalacaktır. Gelişecek en önemli nokta ise güvenceli çalışma hayatının tarihe karışması olacaktır. Örgütlenme özgürlüğü de; güvencesiz çalışma biçiminin kurbanı olacaktır. Eğitim ve sağlık alanında kâr elde etme istemi insana hizmetin zorunluluğunu ortadan kaldıracak gibi insanlar arasındaki çelişkilerin en derin yaşanacak süreçleri de beraberinde getirecektir.

Krizin Türkiye'yi teğet geçtiği söylemi, kadınların ve emekçilerin bu durumdan etkilenmesi görülmeyerek ifade edilmiştir. Bu süreçte TÜİK verileri bile işsizlik, yoksulluk limitlerinin öyle olmadığını onlarca kez ispatlamıştır. Maliye Bakanı "kadınlar iş aramazsa işsizlik olmayacak" söylemi ile kadına olan bakışlarını emperyalistlerle eşleştirmiştir. Her evlenen çiftin en az üç çocuk yapın nasihati ise ikinci dünya savaşında Kadınlara 3 K formülünü gösteren Faşist diktatörleri hatırlatmaktadır.

Her ay 18- 26 arasında kadın "en yakın" olduğu erkek tarafından öldürülmektedir. "Beni aldattı öldürdüm" "o zaman seni tahrik etmiş, suçun hafiflesin" yargısı, toplum vicdanında da lanetlenmemiş, tam tersine "kadına vur öldür", "Kürt ise vur öldür", "çocuk ise istismar et" bir kültür haline gelmiştir. Yasama-Yürütme-Yargı toplumsal algının değişmesine katkı sunmak bir yana öldürülmeleri mubahtır zihniyetiyle bu süreçleri yaklaşım ve pratikleriyle beslemiştir.

Eğitim alanındaki tablo da iç açıcı değildir. Eğitimin kamusal bir hak olmaktan çıkarılıp piyasacı bir hale dönüştürülmesi ise hemen her alanı ve her kesimi farklı boyutlarıyla etkilemektedir. Eğitim alanındaki yaklaşımlar ve pratikler anti demokratik, gerici, cinsiyetçi unsurlarla doludur. Hala okur- yazar olmayan önemli bir nüfusumuz özellikle de kadın nüfusumuz var.

Özellikle Kürt illerinde asimilasyon mantığı üzerinden kurulmuş YİBO'lar çocuk istismarının merkezleri haline getirilmiştir. Militarist zihniyetin örgüsü halindeki kışla tipli bu okullar yıllardır kapatılma söylemleriyle oyalanmakta ve biraz daha istismar ve asimilasyona hizmet etmektedir. Metropollerde ise okullar kışlalardan pek farklı durumda değildir.

Eğitimin en çıkmaz yollarından biri de eğitim sürecini yürüten eğitim emekçilerinin yaşadıkları olsa gerek. Cinsiyetçi iş bölümlerinin bir sonucu olarak ülkemizdeki kadın öğretmenlerin sayısal anlamda çok olma sebebi ayrıca dünya genelinde de en ucuz meslek olarak öğretmenlik mesleğinde görev yapıyor olması şaşırtıcı değil. Çünkü zihniyet birlikte örülüyor. Kadınların toplumun bir yarısı olarak yengiyeye uğratılması ve hem de içinde bir bileşen olarak sistemi üretmesi çelişkilerin en derini olsa gerek.

Biz kadınlar, içinde bulunduğumuz mevcut koşullardan memnun değiliz. Çalışma yaşamına eşitsiz koşullarda giriyoruz. Kadına uygun görülen, düşük nitelikli, düşük becerili işlerde yoğunlaşıyoruz. Bizim deneyimlerimizden hareketle şekillenmeyen, bizim ihtiyaçlarımıza karşılık vermeyen kamusal alan, bizden başka biri olmamızı istiyor. Özel alanda başka kamusal alanda başka biri olmamız bekleniyor.

Özel alandaki bakım yükümlülüklerinin, bizi çalışma yaşamında nasıl kayıt dışı istihdama

mahkûm ettiğinin farkındayız. Evin içindeki eşitsizliğin, çalışma yaşamında kapitalist sistem tarafından nasıl pekiştirildiğini, devletin esas olarak ataerkil bir devlet olduğunu da biliyoruz. Evin içinde babanın görevini çalışma yaşamında sermaye, siyasal alanda ise devlet yerine getiriyor. İhtiyaç duyulduğunda ataerkil dinsel ideolojilerden destek alınıyor.

Birtaraftan da hakları için sokağa çıkan emekçiler ve halklar ya şiddetle ya da tutuklamalarla karşılaşılıyor.

Tam da bu noktada, kadınların özgürlük mücadelesiyle ezilen sınıfların ve halkların özgürlük mücadelesi, her zamankinden daha fazla birbirini besleyecek, birbirinden güç alacak potansiyele kavuşmuştur. Nasıl ki ezme sömürü ilişkileri birbirinden beslenmişse, bu gün bu ezme ve sömürü ilişkilerine karşı mücadelenin de birbiriyle iç içe olması, birbirini beslemesi gerekir. Eşitsizliklere karşı yürütülecek her türlü mücadele, öncelikle tarihin ilk eşitsizliğine yani cinsiyet eşitsizliğine karşı olmak zorundadır. Aynı şekilde biz kadınlar olarak vereceğimiz eşitlik mücadelesi, aynı zamanda sınıf sömürüne, ekolojik dengenin bozulmasına, militarizme, doğayı, toplumu, insanı tahrip eden savaşlara karşı olmayı gerektiriyor.

Biz eğitim emekçisi kadınlar günümüze değin yürüttüğümüz mücadelede, "ulusal sınıfsal ve cinsel sömürüye son" şiarını benimsedik. Bundan sonra da cins olarak vereceğimiz eşitlik ve özgürlük mücadelemizin aynı zamanda sendikal, sınıfsal ve genel olarak demokratikleşme mücadelesine katkı sunacağına inanıyoruz. Bu kurultayımızın, böylesi bir mücadeleye katkı sunacağı inancıyla hepimizi saygıyla selamlıyorum.

Fotoğraflarla Eğitim Sen'in II. Kadın Kurultayı

Fotoğraflar: Deniz Beydilli / II. Kadın Kurultayı Danışma Kurulu Üyesi

Fotoğraflarla Eğitim Sen'in II. Kadın Kurultayı

Fotoğraflarla Eğitim Sen'in II. Kadın Kurultayı <<<

Barikatlarda Özgürlükçü Bir Öğretmen Paris Komününün Sönmeyen Meşalesi: Louise Michel

Handan Çağlayan / Sendika Uzmanı

Evet, o barikatlarda özgürlükçü bir öğretmendi. Fransız anarşistlerinin önde gelen isimlerindendi. Sadece sınıf sömürsüne değil cinsler arasındaki eşitsizliğe karşı da tavizsiz bir tutum sergilemesi, onu anarko-feminizmin ilham kaynağı haline getirdi. Ama Louise Michel'i bu tür tanımlara sığdırmak mümkün değildir. Çünkü o çok daha fazlasıydı.

1830 yılında hizmetçi bir anneyle subay çocuğu bir babanın kızı olarak dünyaya gelen Louise Michel, eşitsizliklere, ayrımcılığa ve sömürüye karşı tutumunu yaşamın her alanında sergilemekten çekinmedi. Sınıfsız sömürsüz bir dünya için barikatlarda çarpışırken, erkek egemenliğini yargılamayı ihmal etmedi. Bir yandan barikatlarda Paris Komünü savururken diğer yandan bir sağlık emekçisi olarak yaralıları tedavi etti.

Öğretmenlik ise Louise Michel için bir meslek olmaktan öte, varoluşunun ayrılmaz bir parçasıydı. Uzun sürgün yıllarında yerli halkın ve sürgünlerin çocuklarına öğretmenlik yaptı. Ama onu çok özel kılan bir özelliği daha vardı. Ömrü barikatlarda, hapislerde sürgünlerde geçen, her anını yaşamla ölüm arasındaki ince hatta

sürdüren bu kadın, bilim bakalım aynı zamanda neyle meşguldü: Çocuklar için masallar ve öyküler yazmakla. Evet Louise Michel nerede olursa olsun çocuklar için masallar, öyküler yazmayı hiç bırakmadı. Bugün ondan kalan yazılı mirasın önemli bir kısmını çocuklar için yazdıkları oluşturuyor. Şimdi dilerseniz, barikatlarda çarpışırken çocuklar için masallar yazabilecek kadar özel olan bu kadının yaşamına biraz yakından bakalım.

Babasının ailesi tarafından büyütölmüşü ama hizmetçi bir annenin kızı olarak emekçi sınıfların yaşam koşullarını çok iyi biliyordu. Bir yandan çok iyi bir eğitim alırken bir yandan da Fransız toplumunda varolan eşitsizlikleri, çelişkileri çok iyi analiz edebilmişti ve dahası bu eşitsizliklere karşı öfke doluydu. Büyük babasının 1850'de vefatından sonra öğretmen olmak üzere eğitim aldı. Ancak mevcut eğitim sistemini reddettiği için devlet okullarında görev yapmak istemedi. Toplumdaki eşitsizliklere karşı tepkisi onu şiddetli bir anti-bonapartist haline getirdi. Hatta III Napolyon'a suikast düzenleme üzerine kafa yorduğu bile söylenir.

1866'da Paris'te Monmartre meydanında bir okulda çalışmaya başladıktan sonra kendisini yardım işlerine ve devrimci politikalara verdi. Paris Komünü sırasında gezici hastanede çalışarak barikatlarda yaralananların tedavisini yaptı. Komünün kuruluşunda ulusal muhafızlara katıldı. Pek çoğu daha sonra Monmartre şehitliğini dolduracak olan komüncülerin yanından son ana kadar ayrılmadı, barikatlarda kaldı. 1871'de idam edilen Théophile Ferré ile çok yakındı. İdam edilen yoldaşı Michel Ferre'ye veda etmek için *Kızıl Karanfil* şiirini yazıp ona ithaf etti. Victor Hugo ise daha sonra *Viro Major* şiirini Michel'e ithaf etti.

Kendisi barikatlarda yaşamını yitirmemişti ama daha sonra idamla yargılandı. Yargıca söylediği şu sözler tarihe geçmiştir:

"Öyle görünüyor ki özgürlük için çarpan yüreklerin, sadece bir kurşun dışında hiç bir şeye hakkı yok. Bu nedenle ben de kendi payımı istiyorum. Eğer beni yaşatırsanız, intikam çığlığımı asla kesmeyeceğim."

Yargılamanın sonunda hapse mahkûm edildi. İki yıl kadar cezaevinde kaldıktan sonra sürgüne gönderildi. Bu dönemde Versailles gazetesi onun için Kızıl dişi kurt diye söz etmekteydi. Sürgün yeri olan Yeni Kaledonya'da yedi yıl kaldı. Kadınlar için öngörülen özel muameleyi kabul etmedi. Yerel halkla arkadaşlık kurdu, eğitim verdi

Sonraki yıl, kendisine sürgünde kaldıkları Noumea'da sürgünlerin çocuklarına öğretmenlik etme için yetki verildi. Ders verdiklerinin arasında yerli halktan insanlar da vardı. 1880'de komüncülere af çıkartılmasıyla Paris'e döndü. Devrimci tutukları azalmamıştı. 1881'de Londra'daki Anarşist kongreye katıldı. Gösteriler düzenleyerek, büyük kalabalıklara hitap ederek ve özgürlükçü bir okulu yöneterek devrimci çalışmalarını Avrupa çapında sürdürdü.

Fransa'da devrimci ajitasyon çalışmalarına devam ederken 1883'te ekmek satan dükkânların yağmalandığı bir eylemi örgütledi. Bu eylem için altı yıl hapisle cezalandırıldı fakat 1886'da başka önemli anarşistlerle birlikte serbest bırakıldı. Kısa bir özgürlükten sonra etkili konuşmalarından dolayı tekrar tutuklandı. Serbest bırakıldı fakat düşmanlarının kendisini bir tımarhaneye kapatmayı düşündüklerini duyarak 1890'da İngiltere'ye geçti. 1895'te Fransa'ya döndü. Gösteriler esnasında defalarca durduruldu ve tekrar altı yıllığına hapsedildi fakat üç yıl sonra özgürlüğüne kavuştu ve ölümün eşiğindeki annesini görebildi. Sonra defalarca kısa süreli tutuklamalar yaşadı. Polis tarafından sürekli izlendi.

1905'te Marseilles'deki Oasis otelinin 11 nolu odasında yaşamını yitirdiğinde Fransada dolaşarak anarşizm üzerine seminerler vermeyi sürdürmekteydi. Cenazesine görülmelik bir kalabalık katıldı.

Michel özellikle Paris komünüyle bağı dolayısıyla emekçilerin ve devrimcilerin büyük hayranlığını kazanmıştır. Ölümünden sonra uzun yıllar boyunca her ölüm yıldönümünde mezarı başında anma yapılmıştır. Emek hareketinin efsanevi

kişisi Michel, kitleleri harekete geçirebilme gücüne ve yeteneğine sahipti. Eğitimli ve kültürlüydü. Entellektüeldi ve çağında kadınlara uygun görülen utangaçlık ya da sıkılganlık gibi özellikleri yoktu.

Yazınsal mirası birkaç teorik makaleden ve bazıları ilgisinin azla azalmadığı çocuklar için yazılmış şiirler, hikayeler ve efsanelerden ibarettir. Ömrü boyunca son derece militan bir aktivizm içinde olmasına ve daha çok bu özellikleriyle anılıyor olmasına rağmen Fransa'da pekçok ilk ve ortaöğretim okuluna isminin verilmesi ironiktir. Fransız kültüründe daha çok ona dair öğretmen imgesi daha ön plandadır. Parisliler ona olan vefalarını 1 Mayıs 1946'da Paris metro istasyonu Vaillier'in ismini değiştirip Louise Michel yaparak da göstermek istemiştir. 1975'de Sacre Coeur Katedralinin önündeki meydan da onun adıyla onurlandırılmıştır. Girişin üstündeki yazıda "Komünün Kadın Kahramanı" yazılıdır.

Louise Michel bugün de görüşleri, duruşu ve tüm hayatıyla tüm emekçilere ve kadınlara yol göstermeye, ilham vermeye devam ediyor.

İki Dilde Kederlenmek

Leyla Kaya / Eğitim Sen Van Şubesi Üyesi

Dünyaya gözlerini ilk açtığında yaşamı tanımayan bebek, ağlayarak duygularını ifade eder. Ve başucunda ona hitap eden duyduğu ilk ses annesinin sesidir. Bu dünyada onu koruyacak, onu yaşamda var edebilecek güçlerle donatacak ve canından bir can sunacak annedir.

Duyduğu ve duyacağı... İlk ses... Annenin sesi.

Kendi diliyle konuşur anne... Kendi diliyle söyler ninnisini ve annesinden öğrendiği dille masal anlatır can yüreğine. İlk nağmeler ananın yüreğinden bebeğin yüreğine düşer. Acıların, yoksulluğun, ekmeğin, yağmurun türküleri dökülür birer birer.

Ve çocuk " Dayê " der ilk kelimesi dudaklarına doğduğunda...

Ve zaman geçer... Büyür çocuk. Zaman geçtikçe dünyası gibi dili de büyür. İlk ağlamaları gibi ilk sevmeleri de anasının diliyledir. Yalnızlığı da kalabalığı da... Ve günler aylara evrilir ve aylar yıllarla kol kola gider. Ve çocuk hala büyür. Annesi bir yandan büyötmeye çalışırken, öte taraftan bilmediği bir dilin iklimine bırakacaktır çocuğu. Bu telaşedir anneyi saran.

Ve Kürt kadını... İşte bu ruh halinin özetidir.

Kendi bilmediği bir dilde çocuğunun geleceğini korumaya almak adına, kendisinin ve yavrusunun geleceği için bilmediği bir dile mahkûm... Kadın kendine ve diline ve çocuğuna mesafeler koyuyor... Bilmediği için kucağında bulduğu bu dili... İşte tam da bu noktada kadında duygu ve düşünce bölünmesi başlıyor. İletişimi kısıtlı ve yalnızlığı kocaman. Bilmediği anlamına yabancı birkaç Türkçe kelime ile aşmaya çalışıyor duygu ve düşüncelerindeki bölünmüşlüğü.

Ve zaman geçer hâlâ büyür çocuk. Ayrılıklar, mesafeler gibi...

Anadilini öğrenemeyen, anadili öğretilmeyen çocuk Kürtçe hisseder, Türkçe ifade eder.

Hayalleri, acıları, kederleri paylaşamaz.

Türkçe bilen bir çocuk. Kürtçe bilen bir anne. Bir kadına ve bir çocuğa yapılabilecek en büyük zulümdür. (Çocuğu anneden, anneyi çocuktan bilinçli bir şekilde yavaş yavaş uzaklaştırma.)

Ve bundandır bazen çığlık es geçer çığlığı...

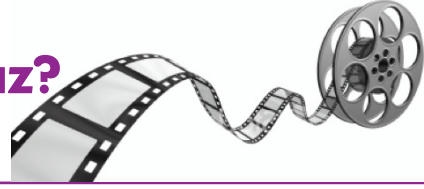
Bilmediği bir dilde kederlenmek zorunda kalır kadın yeri geldiğinde...

Kadın hep öteki kalır ve başlar ötekiyle kendisinin mücadelesi.

Kürt kadını omuzlamıştır yaşamı: Bazen kendi kalkan olmuştur diline, bazen de dili kalkan olmuştur kendisine. Ama o hep anadilinde, özgürce bir yaşamın kapılarını aralayacak güce sahip olduğunu bilerek bir kadın, bir anne ve geçmişle gelecek arasındaki en kuvvetli bağ olarak var oluşunun mücadelesini vermektedir. Dilin doğasının, en iyi anlam bulduğu yerdir annenin dili. Ve doğal olan dil insanın insana armağanı değildir. Nefes almak kadar yaşamsal değeri vardır dilin ve ülkemizin kanayan yaralarından biridir dilsiz analar. İşte bunun içindir ki özgürlük, kadının düşlerini kendi dilinde öğretmesidir çocuğuna ...

“Soraya’yı Taşlamak”: Bir insana bunu nasıl yaparsınız?

Zülfıye Kaygusuz / Erzurum Kadın Sekreteri

BRAVEHEART ve THE PASSION OF THE CHRIST
Filmlerinin Yapımcısından

AWARD LOS ANGELES FILM FESTIVAL
AWARD HEARTLAND FILM FESTIVAL
AWARD NAACP IMAGE AWARDS
AWARD FLANDERS FILM FESTIVAL
AWARD ESPOO FILM FESTIVAL
AWARD M.P.S.E AWARDS
AWARD SATELLITE AWARDS
AWARD TORONTO FILM FESTIVAL
INTERNATIONAL BEST SELLER NOVEL

OSCAR® ÖDÜLÜ Adayı
Shohreh Aghdashloo ve Jim Caviezel

SORAYA'YI TAŞLAMAK

Gerçek bir öykü

“Seyrettiğim en unutulmaz filmlerden biri
Özgürce aldığınız her nefes için
şükredeceksiniz”
Townhall - Kevin Mc Cullough

“Hiçbirşey sizi bu filmdeki şoka
hazırlayamaz”
Toronto Star - Greg Quill

“Son ana kadar bir mucize olsa da
kurtulsa diye dua ediyorsunuz.
Yılın en iyi 10 filminden biri”
Big Hollywood - John Nolte

ROADSIDE ATTRACTIONS - A FILM BY PICTURES
PRODUCED BY JANE VEETTY JOHN GUNPHERD
CASTING BY SHOHREH AGHDASHLOO AND JIM CAVIEZEL
COSTUME DESIGNER SHERI KALL
EDITED BY JIMMY DILLON
EXECUTIVE PRODUCERS JANE ANDERSON
PRODUCED BY JANE ANDERSON
WRITTEN BY JANE ANDERSON
DIRECTED BY JANE ANDERSON
www.sorayaitaslamak.com

INFAN FILM
www.sorayaitaslamak.com
MedyaVizyon

"Soraya'yı Taşlamak" filmini anlatmaya erkek egemenliği, patriarkal aile düzenine ilişkin teorik birkaç sözle başlamak istiyordum. Ama bu öyle akıl almaz bir vahşet ve yılda üç bin kadının farklı biçimlerde ama aynı mantıkla öldürüldüğü Türkiye toplumunda o kadar elle tutulur katı bir gerçeklik ki her türlü söz kifayetsiz kalıyor. Öfkeden lanet olsun hepsine, gelmişine geçmişine demek gerekiyor... Belki daha fazlasını söylemek...

Filmi niye Süreyya'yı taşlamak diye çevirmemişler anlamadım. Bu da içimize kadar işlemiş ayrı bir iktidar biçimi sanırım. Fakat 25 Kasım Kadına Karşı Şiddeti protesto haftasında özellikle bölge kentlerinde kadın aktivistlerin bu filmi neden bu kadar yaygın gösterdiklerini anladım. Süreyya'yı taşılayanlar kadınla erkeğin eşit olabileceğini anlattığımda anlamak istemeyen, benimle saatler boyunca tartışan, kadınların namusunu korumak adına yapılanları eleştirdiğimde tepki gösteren öğrencilerim, onların babaları (anneleri de çoğu zaman), kapı komşum, sokakta, otobüste, çarşıda benimle göz teması kurmak isteyen erkekler. Yani, bu erkek egemen toplumun ta kendisi.

Hikaye çok basit, koca (Ali) çocuk yaşta bir kadını gözüne kestirir, karısından boşanmak (kurtulmak) ister. Kadın en azından çocuklarına bakabileceği bir nafaka ister. Her şeyi töreye, geleneğe uydurmak isteyen erkeğin acelesi vardır, karısına şiddet uygular, döver söver. Bunlar para etmeyince, köyün din adamını bir şekilde ikna ederek ona bir komplo kurar. Kadını aynı sıralarda karısını kaybeden bir adamın (Haşim) ev işlerine yardım etmeye, çocuğuna bakmaya (para karşılığında) ikna eder. Sonra komplo hızlı biçimde işler ve kocası Ali, Süreyya'yı kendisini aldatarak namusunu kirletmekle suçlar ve iki şahit bulunarak kadının suçu sabit görülür. Süreyya recm edilerek öldürülür. Erkek egemenliğinin en iğrenç boyutlara taşındığı bu hikayenin onlarca farklı ama bir o kadar basit, sakil versiyonu yazılabilir.

İran kökenli Amerikalı sinemacı Cyrus Nowrasteh yönetmenliğindeki "Süreyya'yı Taşlamak" filmi, 1986 yılında İran'ın küçük bir

köyünde zina yapmakla suçlanan masum bir kadının köyün erkekleri tarafından taşlanarak öldürülme olayını anlatıyor. Oyunculukları iyi olmakla birlikte, atmosfer ve kurgunun derinliği bakımından sosyal gerçekçi İran sinemasının derinliğinden uzak bir nitelikte. Ayrıca erkek egemen sistemin kadına yönelik şiddetini bunun faşizan bir karakterde sürdürüldüğü İran İslam rejimine indirgiyormuş gibi görünmesi ve hikayenin yabancı (Batılı) bir gazeteciye anlatılıyor biçimde kurgulanması da filmin bir diğer handikapı. Örneğin **Babak Payami** yönettiği 2003 yapımı **"İki Düşünce Arasındaki Sessizlik" (Sokaate Beine Do Fekr)** filmi bu konuda olumlu bir örnek. İdam mahkumu bir genç kızın, bakire olarak idam edilmesi halinde cennete gideceğinden endişe eden köy halkının, öncelikle genç kızı evlendirip, bekaretini bozmaya ve taşılama olayını evliliğin ardından gerçekleştirmeye karar vermesini anlatan **"İki Düşünce Arasındaki Sessizlik"** filmini öneririm. Bütün bunlara karşın, Türkiye de dahil dünyanın pek çok coğrafyasında süre giden gerçekliği çarpıcı biçimde anlatması nedeniyle "Süreyya'yı Taşlamak" izlenmeyi hak eden bir yapım.

Son olarak, şunu söylemek gerekiyor. Erkeğin yeni bir kadınla ilişkisini, kadının kocasını reddetmesine bağlayan kadınların da her gün yeniden ürettiği bu geleneksel-tutucu yaklaşımı İran'da aramaya gerek var mı? Sürekli farklı kılıklarda karşımıza çıkmıyor mu? Bu işin çözümü önce sorunun asıl mağdurları olan kadınların örgütlenmesinden ve kendisini ikinci sınıf konumunda tutan erkek egemenlikli sisteme karşı mücadeleyi yükseltmesinden geçiyor.

İncir Çekirdeği

Gamze Gürcan / Mersin Kadın Sekreteri

Kadın dramını beyazperdeye aktaran İncir Çekirdeği, birçok dizi ve filmde sanat yönetmenliği yapan Selda Çiçek'in ilk filmi. Filmdeki dramın sadece Doğu bölgesine ait olmadığını söyleyen Çiçek, Batı'daki şiddetin Doğu'dan daha fazla olduğunu belirtirken, oyuncu Derya Durmaz, "Bizdeki namus cinayeti Avrupa'da olunca adı tutku cinayeti oluyor." diyor.

Mardin'de çekimleri gerçekleştirilen İncir Çekirdeği adlı film dört yılda tamamlanmış. Başta filmin isminin "Mıhsıçtı" (Cimri) olmasına karar verilmiş fakat Kültür Bakanlığından destek alamamış ve daha sonra ise, ilk filmini çekecek olan yönetmenlere verilen yapım desteğinden ve film çekimleri tamamlandıktan sonraki destekten de sonuç çıkmayınca, film yapım desteği olmadan devam etmek zorunda kalmış. Ayrıca filmde oynayan oyuncularla, gişeden elde edilen gelirlerle ücretlendirme yapılması konusunda anlaşmışlar (Sanatsa sanat.). En sonunda valiliğin kısmi desteğiyle İncir Çekirdeği adlı film Mardin'de çekilmeye başlanmış.

06 Kasım 2009 da vizyona giren İncir Çekirdeği adlı filmi **yönetmen ve senaryosu** Selda Çiçek'e ait. **Müzikte** Özgür Yalçın (Karagüneş), Serkan Alkan var, filmin **kurgusu** Emrah Dönmez'a ait, sanat yönetmeni ise Ruhan Ünlüer, **görüntü yönetmeni** İlker Berke, **Yapımcı** Mehmet Çiçek ve Oyuncu kadrosunda; Özgü Namal, Derya Durmaz, Sevinç Erol, Nalan Başaran, Veysel Diker, Turgay Tanülkü, Barış Çakmak, Burcu Salihoğlu, Onur Dikmen, Makbule Sitare Akbaş, Semanur Dönmez, Halil Yomak, Tuğçe Şenoğlu isimleri yer alıyor.

İncir Çekirdeği adlı filmin **kısaca konusuna** gelince...

Gerçek bir hayat hikayesinden esinlenen İncir Çekirdeği adlı filmin başrollerde Özgü Namal ve Derya Durmaz oynuyor.

Celil (Halil Yomak), yedi yıl önce askeri vazifesini bitirmişti. Günün birinde ailece gittikleri piknik sırasında bir mayına basarak hayatını kaybeder ve Heda'nın (Özgü Namal) filmlere esin kaynağı olacak hikayesi başlar. Celil'in ablası Delal

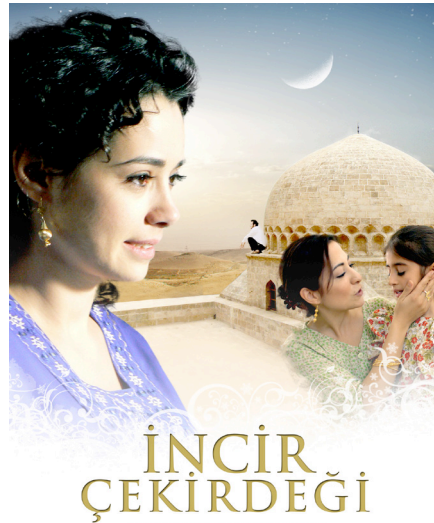
(Makbule Sitare Akbaş), kendisini bu trajik ölümün sorumlusu olarak hisseder ve bir süre sonra intihar eder. Bunun akabinde adettir diyerek, geleneklere boyun eğmek zorunda kalan Heda, ölen ablası Delal'ın kocası Nazif (Barış Çakmak) ile evlendirilir ve yeğeni Suham'a (Semanur Dönmez) annelik yapmaya başlar.

Filmde bahsedilen tema "İnsanı yaşamının değersizliğinin sorgulanması"dır.

Kaderini ve geleceğini kendilerinin belirleyemediği, hayatın ya da büyüklerinin sunduğu bir dünyada yaşamaktan başka çaresi olmayan ama tüm bunlara rağmen hayat dolu olabilen insanımızı, belki de kendimizi anımsatan tanıdık bir film.

Evet tanıdık, yabancı olmayan, en azından gözümüzün bir yerlerden ısırdığı, dilimizin ucundaki iki kelime kadar yakın olan tanıdık bir kaç ses ya da haykırış. Böyle bir hayatı yaşamasak da bildiğimiz, böyle bir hayat geçirmemiş olsak da mecazen yaşadığımız, küçük ufacık bir dünya. O kadar ufak ki incir çekirdeğini bile doldurmayacak sebeplerle gözlerimizi kapatmamızı sağlayan, bilmediğimiz dünyaları-insanları merak etmemizin olanaksız olduğu bir küçük dünya, İncir Çekirdeği...

Güzel vakit geçireceğimizi umduğum bir yaşanmışlık belgeseli de denilebilecek bir yapıt, İncir Çekirdeği..

KİTAP

Sosyalizm ve Kadın İnsan

Kutsiye Bozoklar, "kadınların tarihi her şeyden evvel baskı altına alınışlarının ve bunun gizlenişinin tarihidir" tespitinden yola çıkarak çeşitli yazılarında kadının mücadelesini görünür kılmaya çalışmaktadır. Kadına yönelik şiddetin özel mülk sistemiyle bağıni kuran yazılarda, kirli savaş yöntemi olarak tecavüzü, güncel örneklerini de dahil ederek işlemekte. Birçok yazı, emperyalist saldırganlığın kadını hedefleyen son dönem pratiğine ayrılmıştır. Irak'ta, Bosna'da, Afganistan'da kadına yönelen kitlesel tecavüzlerin emperyalist işgalciliğin içeriğiyle bağıni kurup emperyalistlerin yalanlarını açığa çıkararak, onların yönlendirdiği sivil toplumcu projelere angaje kadınların işbirlikçi tutumlarının eleştirisini yapmaktadır.

Hapishanelerden işkencehanelere, evlerden sokaklara çeşitli taciz, tecavüz ve kadın katliamları örneklerinden yola çıkan yazar, kadın mücadelesinin önünü aydınlatan teorik bir arka plan kurulmasına yardımcı olmaktadır.

Cemre

Müge İplikçi, romanı Cemre'de, ilk romanı Kül ve Yel'in mekanlarında, ama yeni zaman dilimlerinde, bizi yeni kişilerle tanıştırıyor. Üç kadın kahramanını 1960'lardan 1980'lere, oradan 2000'lere getiriyor. İki büyük siyasal altüst oluşun hayatlarında ve ruhlarında bıraktığı izlerle savrulan kadınlar, her şeyden vazgeçseler bile, söyleyecek sözlerinden vazgeçmiyor. Tutkunu olabilecekleri hiçbir şeyleri yok, ama tutkulu; aşık olabilecekleri erkekler yok, ama aşık. Üstelik kendilerini sulara atarken son sözlerini söylemiş olmanın rahatlığı içindeler. Ve kendi kimliklerini yaşamak yerine hayatın içinde kendilerini bulan insanlar... Cemre'nin kadın kişilerinin yaşadığı trajik ilişkiler, hayatımızın, uzun zaman dilimleri boyunca hep bir trajedi olarak yaşandığını mı gösteriyor? Anlatılanlar trajik de olsa, Müge İplikçi'nin anlatım biçiminden süzülen mizah dikkatli okurlara cömertçe sunuluyor. Küçük harfler ve bu harflerde saklı anlamın sonsuza doğru bir yolculuğu olan Cemre yüzünüzde hüzünlü bir gülümseyiş de bırakacak. Cemre, Müge İplikçi'nin postmodern anlatım biçimlerinden yeni bir roman anlayışına doğru değişimini de gösteriyor. Yaşadığımız yeni zamanları ve günümüz insanların sorunlarını anlatmanın yollarını araştırıyor. Edebiyatımızın gelecekteki ustaları arasında gösterilen Müge İplikçi'nin bu romanı, okurlarının beklentilerini boşa çıkarmayacak yazınsal özellikleri yanı sıra, yaşadığımız hayata getirdiği eleştiriyle de tartışmaya değer.

Müge İplikçi
Defne Yayınları-Roman